

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**Problematika nestandardních postupů využívaných i v rámci
integrovaného záchranného systému.**

Bakalářská práce

Autor: Libor Řepa

Vedoucí práce: Ing. Bc. Miroslav Lidinský

V Českých Budějovicích 28. dubna 2010

ABSTRACT

The thesis bears the title of “The question of non-standard procedures also used within the Integrated Rescue System”. Nowadays, non-standard procedures are used in most branches, therefore they can be found within the Integrated Rescue System as well. The thesis describes the current situation of the Integrated Rescue System’s basic bodies and its documentation, which indicates the procedures of the individual bodies for dealing with crisis situations. A portrayal of terrorism as a worldwide phenomenon of recent years, including a brief account of selected types, weapons and terrorism threats follow, also pointing out the extent of possibilities in using the TerEx programme, which is designed to promptly assess the consequences of a potential or actual terrorist attack. The following part of the thesis identifies the existence of all available materials and procedures, which the Integrated Rescue System’s basic bodies are obliged to follow when dealing with selected emergencies. Subsequently, particular emergencies are described and evaluated in the TerEx programme, as are the available procedures that would be used in those cases by the Integrated Rescue System’s basic bodies. A partial objective of the thesis was to find out whether standard procedures can be used in selected crisis situations without having to use the non-standard ones. The conclusion of the thesis deals with the analysis and assessment of the following specified hypothesis: “The Integrated Rescue System’s bodies are ready to ensure the safety and health of people during actual extraordinary situations”. The hypothesis was confirmed.

The outcome of this thesis may be used to supplement and extend the procedures specified in the type activities of the Integrated Rescue System’s bodies, which make the guide for dealing with any arisen crisis situations.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Problematika nestandardních postupů využívaných i v rámci integrovaného záchranného systému“ vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 28. dubna 2010

.....
Libor Řepa

Poděkování:

Děkuji vedoucímu práce Ing. Bc. Miroslavu Lidinskému za odborné vedení a pozornost, kterou mi věnoval při řešení otázek souvisejících s mou bakalářskou prací.

Libor Řepa

OBSAH:

ÚVOD.....	7
1. SOUČASNÝ STAV	9
1. 1. Integrovaný záchranný systém.....	9
1. 1. 1. Historie, vznik a podstata IZS.....	9
1. 1. 2. Vymezení pojmu IZS a jeho složky.....	10
1. 1. 2. 1. Hasičský záchranný sbor ČR	12
1. 1. 2. 2. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany.....	15
1. 1. 2. 3. Zdravotnická záchranná služba.....	18
1. 1. 2. 4. Policie České republiky	21
1. 1. 3. Dokumentace integrovaného záchranného systému	24
1. 1. 3. 1. Typové činnosti složek při společném zásahu	25
1. 2. Terorismus	26
1. 2. 1. Definice, charakteristika terorismu	26
1. 2. 2. Typy terorismu.....	28
1. 2. 2. 1. Konvenční terorismus	29
1. 2. 2. 2. Superterorismus	30
1. 2. 3. Terorismus ve světě	33
1. 2. 4. Hrozba terorismu v ČR.....	36
1. 3. TerEx	37
1. 3. 1. Základní charakteristika TerEx.....	37
1. 3. 2. Typy událostí	38
2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA	40
3. METODIKA	40
3. 1. Problematika nestandardního postupu	41
4. VÝSLEDKY	43
4. 1. Terénní průzkum na pracovištích hlavních složek IZS	43
4. 2. Teroristický útok sarinem v dopravně obchodním centru Mercury v Českých Budějovicích	44

4. 2. 1. Simulace možného útoku.....	44
4. 2. 2. Vyhodnocení v programu TerEx	45
4. 3. Teroristický útok výbušninou před budovou vlakového nádraží v Českých Budějovicích	49
4. 3. 1. Simulace možného útoku.....	49
4. 3. 2. Vyhodnocení v programu TerEx	50
4. 4. Postup hlavních složek IZS u vybraných teroristických útoků.....	56
4. 4. 1. Úkoly a činnosti sil a prostředků hlavních složek IZS	57
4. 4. 2. Postup velitele zásahu složek IZS na místě MU, kde nejsou detekovány a kde jsou detekovány nebezpečné látky	63
5. DISKUSE.....	67
6. ZÁVĚR	72
7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	73
8. KLÍČOVÁ SLOVA	82
9. PŘÍLOHY	83

ÚVOD

Terorismus jako příčina mimořádné události, postup integrovaného záchranného systému jako řešení mimořádné události.

Lidstvo se po celou dobu své existence potýká s různorodými negativními situacemi, ať už jde o přírodní katastrofy či události způsobené vlivem lidstva. Nezadržitelný vývoj ho žene k budování různě účinných ochranných a obranných mechanismů. Tyto mechanismy mají za cíl, aby co nejvíce zabránily či zmírnily možná rizika a aby se v případech, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí, učinila taková opatření, která zmenší ztráty a vzniklé škody. Poznáním, vyhodnocením, popřípadě poučením z předešlých událostí se vytváří různé postupy, jak nejlépe těmto negativním následkům čelit.

V práci se konkrétně zaměřuji na problematiku nestandardních postupů. Nestandardní postupy se v současné době využívají ve většině odvětví a tyto postupy se mohou vyskytnout i u základních složek integrovaného záchranného systému (dále jen IZS). Předpokladem je, že plány, postupy a jiné dostupné materiály budou řádně zpracovány, a cílem je zjistit, zda je třeba ve vybraných situacích základními složkami IZS použít při řešení situací nestandardního postupu. Ten by měl být směřován k minimalizování následků mimořádných událostí. Za mimořádnou událost (dále jen MU) se považuje škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací (27).

V České republice je pro potřebu zajištění ochrany obyvatelstva vytvořen IZS. Jde o propracovaný systém koordinace a spolupráce mezi jeho jednotlivými složkami, který je v současné podobě právně vymezený zákonem (zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů). IZS má stanoveny základní a ostatní složky předurčené k likvidaci každodenních událostí, přírodních a antropogenních katastrof. Je součástí systému vnitřní bezpečnosti státu a podílí se na naplňování ústavního práva občanů na poskytnutí pomoci ze strany státu v případě ohrožení zdraví nebo života. Jeho pevné struktury jsou tvořeny především stávajícími

institucionálními částmi jeho základních složek. Složky IZS mají zpracovány různé metodiky, analýzy rizik, havarijní plány či krizové scénáře, kterými se v krizových případech řídí.

Práce je zaměřena také na terorismus jako celosvětový fenomén posledních let se stručným popisem vybraných typů, zbraní či hrozeb terorismu. Na základě simulace teroristických útoků je využito programu TerEx, který je určen pro rychlý odhad následků při případném či uskutečněném teroristickém útoku. Na vybrané krizové situace, které jsou vyhodnoceny a popsány v programu TerEx, jsou použity dostupné postupy, které by v tomto případě použily základní složky IZS. V závěru se práce zabývá analýzou a zhodnocením stanovené hypotézy: „Složky IZS jsou připraveny zajistit bezpečnost a zdraví osob při vzniku mimořádných situací“ a také zda se dají použít standardní postupy ve vybraných krizových situacích, aniž by se použilo postupu nestandardního.

1. SOUČASNÝ STAV

1. 1. Integrovaný záchranný systém

1. 1. 1. Historie, vznik a podstata IZS

Koncem 20. století na základě společenských změn, jako byl rozvoj výstavby, dopravy, technologií, použití nových materiálů či vzrůstající počet obyvatel, docházelo k mnoha negativním jevům. Tyto negativní jevy zároveň přinesly s sebou i pozitiva, a to v podobě preventivních opatření při předcházení negativních jevů a vytváření nových postupů k odstranění nežádoucích stavů a jejich následků. V roce 1993 byly položeny základy pro vznik integrovaného záchranného systému na základě usnesení vlády č. 246/1993, kde bylo schváleno 13 zásad. Přesto zlomovým rokem byl rok 2000, kdy byl vytvořen právní podklad, a to zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který vymezuje a stanovuje působnost, oprávnění a povinnosti složek, státních orgánů, územně správních celků, právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích, a také při ochraně obyvatelstva v době před a při vyhlášení různých stádií krizových stavů (stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav).

Integrovaný záchranný systém vznikl jako potřeba každodenní spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí (požárů, havárií, dopravních nehod atd.). Vždy, když je nutné spolupracovat při řešení větší události, je zájem kooperovat a využívat možnosti toho, s kým se spolupracuje, a to především pro dosažení rychlé a účinné záchrany nebo likvidace mimořádné události. Spolupráce uvedených složek na místě zásahu v podobné formě existovala vždy. Avšak odlišná pracovní náplň i pravomoci jednotlivých složek zakládaly a stále zakládají nutnost určité koordinace společných postupů (42).

Podstata IZS je nehmotná, neboť IZS nepředstavuje žádnou instituci či organizaci. Nemá žádné budovy, funkcionáře či rozpočty. Vznikem mimořádné události se teprve složky podílející se na provádění záchranných a likvidačních prací stávají součástí IZS. Jde tedy o systém koordinace a modelových postupů (typové činnosti) při součinnosti složek IZS. Z pohledu zákona tento systém naplňuje ústavní právo občana na pomoc při ohrožení zdraví nebo života a zajišťuje vnitřní bezpečnost státu. Celý tento systém stojí na ujednaných pravidlech uvedených v předpisech.

1. 1. 2. Vymezení pojmu IZS a jeho složky

Integrovaný záchranný systém je vymezen zákonem jako koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací (27). Tzn., že integrovaný záchranný systém (IZS) je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události (42). Jde tedy o to, aby se v potřebnou dobu využil každý, kdo je povinen provádět záchranné a likvidační práce, nebyl opomenut ten, kdo pomoci může a chce, a aby si zároveň nikdo z nich při provádění záchranných a likvidačních prací nepřekážel.

Složky integrovaného záchranného systému

Při záchranných a likvidačních pracích v závislosti na působení mimořádné události zákon definuje dvě kategorie složek IZS (Graf 1. – Složky integrovaného záchranného systému):

- základní složky integrovaného záchranného systému,
- ostatní složky integrovaného záchranného systému.

Základní složky integrovaného záchranného systému:

- Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen HZS ČR),

- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany (dále jen JPO),
- Zdravotnická záchranná služba (dále jen ZZS),
- Policie České republiky (dále jen PČR).

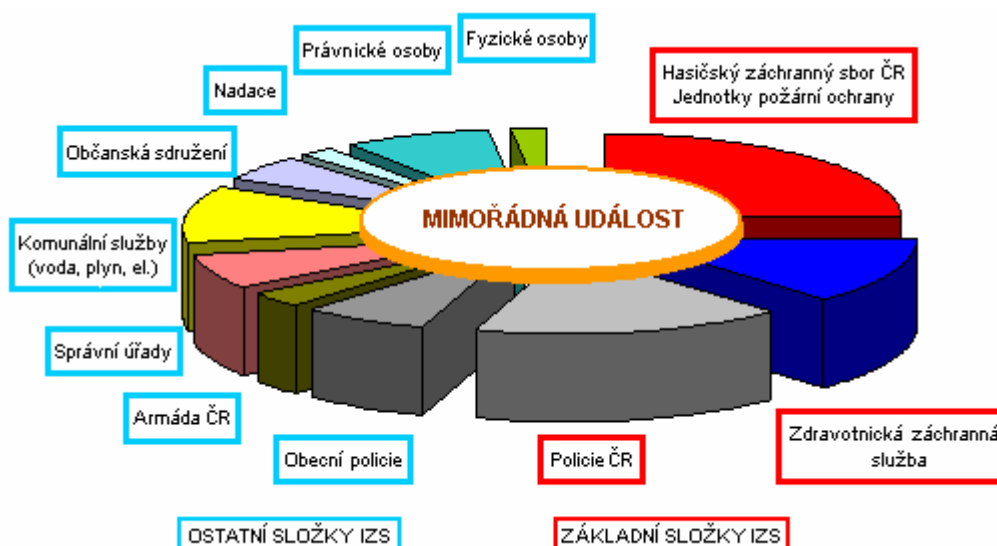
Základní složky integrovaného záchranného systému zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Za tímto účelem rozmísťují své síly a prostředky po celém území České republiky (27).

Ostatní složky integrovaného záchranného systému (24, 27):

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armáda ČR),
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (např. Městská policie, Celní správa, Vězeňská služba, Bezpečnostní informační služba),
- ostatní záchranné sbory (Horská služba, Vodní záchranná služba, Letecká záchranná služba, Báňská záchranná služba, Speleologická záchranná služba),
- orgány ochrany veřejného zdraví (Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice, veterinární správa, v době krizových stavů se stávají ostatními složkami integrovaného záchranného systému také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu),
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (např. pohotovostní komunální služby – voda, plyn, elektřina, odpad, úklid; havarijní služby v energetice, veřejné sdělovací prostředky, Český hydrometeorologický ústav, Česká inspekce životního prostředí, jednotlivá povodí),
- zařízení civilní ochrany (k poskytování první pomoci, k provádění prací spojených s vyprošťováním osob a k odstraňování následků MU, ke zjišťování a označování nebezpečných oblastí, k zabezpečení dekontaminace a k provádění jiných ochranných opatření, k zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech, k zabezpečení výdaje prostředků individuální ochrany),

- neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím (např. Český Červený kříž, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Svaz záchranných brigád kynologů, Člověk v tísni – nadace při České televizi, Adra, Nadace Dítě v nouzi).

Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání. Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu integrovaného záchranného systému (27). Nejčastěji jsou dohody ostatních složek o plánované pomoci uzavírány s HZS ČR na základě smlouvy, tj. písemně dohodnutém způsobu poskytnutí pomoci.

Graf 1. – Složky integrovaného záchranného systému (41)

1. 1. 2. 1. Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor ČR je zřízen zákonem č. 238/2000 Sb., o hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů jako organizační složka státu, která je součástí systému požární ochrany ČR. Základním posláním HZS ČR je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při

mimořádných událostech. Rozsah úkolů, které HZS ČR plní, je za podmínek vymezených zvláštními právními předpisy:

- integrovaného záchranného systému (27),
- krizového řízení (28),
- požární ochrany (25),
- ochrany obyvatelstva (32).

HZS ČR při plnění svých úkolů spolupracuje se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, s mezinárodními organizacemi a zahraničními subjekty. Předmětem spolupráce je zejména stanovení práv a povinností při vzájemném poskytování pomoci a informací při mimořádných událostech. HZS ČR je oprávněn se všemi výše uvedenými subjekty uzavírat jménem ČR dohody, které upravují bližší podmínky a způsob vzájemné spolupráce (26).

HZS ČR tvoří:

- a) generální ředitelství HZS ČR
- b) hasičské záchranné sbory krajů

a) Generální ředitelství HZS ČR (dále jen GŘ HZS ČR)

GŘ HZS ČR je součástí Ministerstva vnitra ČR. Ministerstvo vnitra ČR zřizuje na úrovni generálního ředitelství operační a informační středisko. V čele generálního ředitelství stojí generální ředitel HZS ČR, jehož jmenuje a odvolává ministr vnitra. Náměstky generálního ředitele jmenuje a odvolává ministr na návrh generálního ředitele. Pokud zvláštní právní předpis stanoví v mezích úkolů hasičského záchranného sboru působnost ministerstva, vykonává ji generální ředitelství (26).

Generální ředitelství HZS ČR plní tyto úkoly (21):

- a) schvaluje koncepci činnosti HZS ČR a kontroluje plnění jejích úkolů

- b) plní úkoly ke koordinaci příprav na nevojenské krizové situace a úkoly civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a IZS
- c) předkládá Ministerstvu financí návrh rozpočtu hasičského záchranného sboru a návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením
- d) zřizuje operační a informační středisko generálního ředitelství
- e) kontroluje připravenost a akceschopnost hasičských jednotek záchranného sboru krajů
- f) zajišťuje mezinárodní spolupráci

b) Hasičské záchranné sbory krajů (dále jen HZS kraje)

Sídlem HZS jsou sídla krajů, s výjimkou HZS Středočeského kraje, jehož sídlem je Kladno. V čele HZS kraje stojí krajský ředitel. Krajského ředitele jmenuje a odvolává na návrh generálního ředitele ministr po projednání s hejtmanem kraje a v hlavním městě Praze po projednání s primátorem hlavního města Prahy. Náměstký krajského ředitele jmenuje a odvolává generální ředitel na návrh krajského ředitele (26). HZS kraje tvoří:

- krajské ředitelství HZS kraje,
- územní odbory HZS kraje s jednotkami HZS kraje,
- vzdělávací, technická a účelová zařízení zřizovaná HZS kraje.

Krajská ředitelství plní tyto úkoly (21):

- navrhuje generálnímu ředitelství HZS ČR koncepci rozvoje HZS kraje,
- provádí státní správu na úseku požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení,
- koordinuje záchranné a likvidační práce,
- zajišťuje systém vyrozumění a varování,
- zpracovává plány evakuace,
- provádí v rozsahu stanoveném GŘ HZS ČR odbornou přípravu svých příslušníků a zaměstnanců,

- zřizuje operační a informační střediska a pracoviště krizového řízení jako součást HZS kraje,
- zabezpečuje výstavbu a údržbu objektů pro potřeby záchranného sboru,
- odpovídá za připravenost a akceschopnost jednotek požární ochrany HZS kraje,
- připravuje havarijní plán kraje, popřípadě vnější havarijní plán.

Generální ředitelství a hasičské záchranné sbory krajů zřizují vzdělávací, technická a účelová zařízení hasičského záchranného sboru.

Úkoly HZS ČR plní příslušníci ve služebním poměru a občanskí zaměstnanci v pracovním poměru. Celkové početní stavy příslušníků a občanských zaměstnanců stanoví vláda (26).

1. 1. 2. 2. Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Jednotky požární ochrany jsou upraveny zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a dalších pozdějších změn. JPO tvoří odborně vyškolené osoby (hasiči), požární technika (automobily) a věcné prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty apod.). Úkolem JPO je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek nebo životní prostředí při mimořádných událostech, které vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Plošným pokrytím JPO se rozumí rozmístění jednotek požární ochrany na území kraje a na území hlavního města Prahy. Rozmístění JPO je provedeno na základě nařízení orgánu kraje a podklady pro vydání nařízení zabezpečí HZS kraje a na území hlavního města Prahy HZS hlavního města.

Jednotky tvořené vyškolenými osobami, požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany jsou:

- příslušníci HZS ČR, jde-li o jednotku HZS kraje,
- zaměstnanci podniku, jde-li o jednotku HZS podniku,
- členové jednotek sboru dobrovolných hasičů (dále jen SDH) obce a osob vykonávajících službu v jednotce SDH obce jako svoje zaměstnání,

- členové jednotek SDH podniku a osob vykonávajících službu v jednotce SDH podniku jako svoje zaměstnání.

V jednotkách jsou hasiči rozděleni do čet, družstev, družstev o zmenšeném početním stavu a skupin. Četa může být rozdělena na 2 nebo 3 družstva, popřípadě skupiny. Družstvo je složeno z 5 hasičů a velitele družstva. Družstvo o zmenšeném početním stavu je složeno z 3 hasičů a velitele družstva. Skupina je složena nejméně z 2 hasičů, přičemž 1 hasič je vedoucí skupiny. Pokud vznikne jednotka složená z hasičů nejméně dvou jednotek nebo z hasičů nejméně jedné jednotky a osob začleněných ve složce IZS anebo z hasičů jednotky a osob poskytujících osobní a věcnou pomoc, je tato jednotka odřadem.

Chod JPO funguje v rámci organizačního a operačního řízení. Do organizačního řízení patří organizace výkonu služby, technická stránka (údržba požární techniky a dalších prostředků požární ochrany), odborná způsobilost (školení), udržování fyzické způsobilosti hasičů (výcvik) apod. Do operačního řízení patří vyhlášení poplachu, výjezd jednotky, doprava na místo zásahu, průzkum, záchrana osob, zvířat a majetku, zdolávání požárů, střídání hasičů při zásahu, předání místa zásahu apod.

Operační hodnota JPO

Každý druh JPO má pro účely operačního řízení určitou hodnotu. Tato hodnota vypovídá o schopnosti JPO zahájit a provádět plnění úkolů v operačním řízení na místě zásahu. Operační hodnotu JPO tvoří:

- doba výjezdu po vyhlášení poplachu,
- územní působnost.

Doba výjezdu je časový usek od vyhlášení poplachu pro určené síly a prostředky JPO po výjezd z místa jejich dislokace. Územní působností je optimální vzdálenost pro dojezd určitého druhu jednotky PO k místu zásahu vyjádřená v minutách dobou jízdy, která vymezuje teritorium jejího standardního působení, tzv. hasební obvod. Doba

dojezdu je závislá na vzdálenosti k místu zásahu, dopravních a povětrnostních podmínkách (21).

JPO jsou rozděleny do 6 kategorií (Tabulka 1. Operační hodnota JPO) podle územní působnosti pro účely plošného pokrytí takto (39):

- kategorie JPO I až JPO III na výzvu územně příslušného operačního a informačního střediska Hasičského záchranného sboru ČR provádí zásah i mimo katastrální území obce, v níž jsou dislokovány,
- kategorie JPO IV až JPO VI plní úkoly jednotky v místně příslušném katastrálnímu území obce nebo areálu podniku svého zřizovatele, příp. na výzvu územně příslušného operačního a informačního střediska Hasičského záchranného sboru poskytují speciální techniku. Po dohodě se zřizovatelem mohou být jednotky kategorie JPO IV až JPO VI využívány k zásahům i mimo svůj územní obvod.

Kategorie JPO	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu (min.)	2	5	10	2	10	10
Územní působnost (min.)	20	10	10	není	není	není
Druh JPO	HZS kraje	SDH obce	SDH obce	HZS podniku	SDH obce	SDH podniku

Tabulka 1. Operační hodnota JPO (21)

Základní početní stavy a minimální vybavení vybranou požární technikou JPO určuje právní předpis. Některé JPO jsou svým vybavením předurčeny pro provádění speciálních činností nad rámec své územní působnosti. Jednotky HZS kraje předurčuje ministerstvo vnitra, jednotky SDH obcí krajský úřad na návrh HZS kraje (21).

1. 1. 2. 3. Zdravotnická záchranná služba

Základním právním předpisem zdravotní záchranné služby je vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 434/1992 Sb., o zdravotní záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů. Jejím úkolem je poskytovat odbornou přednemocniční neodkladnou péči (PNP) postiženým a to především na místě vzniku úrazu nebo náhlého onemocnění a během přepravy do zdravotnického zařízení a jeho předání k dalšímu odbornému ošetření. Vyhláška zároveň definuje stavy, při kterých se poskytuje přednemocniční neodkladná péče (33):

- bezprostředně ohrožují život postiženého
- mohou vést prohlubováním chorobných změn k náhlé smrti
- způsobí bez rychlého poskytnutí odborné první pomoci trvalé chorobné změny
- působí náhlé utrpení a náhlou bolest
- působí změny chování a jednání postiženého, ohrožují jeho samotného nebo jeho okolí

ZZS tvoří:

a) Územní střediska záchranné služby

Celkem je čtrnáct středisek záchranné služby, která pokrývají území všech krajů včetně hlavního města Prahy. Organizační struktura je:

- řídicí úsek,
- zdravotnické operační středisko,
- středisko letecké záchranné služby,
- výjezdové skupiny,
- technický úsek,
- krizový útvar zajišťující koordinaci postupu s ostatními složkami IZS.

b) Okresní střediska záchranné služby

Dříve zřizovaná okresními úřady v okresech, od 1. 1. 2003 zřizovaná příslušným krajem, s výjimkou hlavního města Prahy a okresů, ve kterých jsou zřízena územní střediska. Organizační struktura je:

- řídicí úsek,
- zdravotnické operační středisko,
- výjezdové skupiny,
- technický úsek,
- krizový útvar zajišťující koordinaci postupu s ostatními složkami IZS.

Dostupnost neodkladné přednemocniční péče má být poskytnuta do 15 minut od přijetí tísňové výzvy a v tomto ohledu musí být plošně organizována síť zdravotnické záchranné služby k pokrytí celého území ČR.

Zdravotnické operační středisko (21, 33)

- přijímá nepřetržitě tísňové výzvy k poskytnutí PNP, které vyhodnocuje, a podle stupně naléhavosti a závažnosti stavu rozhoduje o nejvhodnějším způsobu poskytnutí PNP,
- ukládá, po vyhodnocení tísňové výzvy podle stupně naléhavosti a konkrétní provozní situace, úkoly jednotlivým výjezdovým skupinám ZZS, popřípadě žurnálními nebo praktickým lékařům, lékařské službě první pomoci nebo dopravní zdravotní službě, které jsou trvale zálohou ZZS,
- soustřeďuje informace o volných lůžkách na odděleních neodkladné péče, která podle potřeby vyzývá k přijetí postiženého,
- shromažďuje a vyhodnocuje údaje o výkonu PNP ve spádové oblasti a vede o své činnosti předepsanou dokumentaci,
- organizuje a řídí k zajištění potřeb PNP v příslušné spádové oblasti dopravní zdravotnickou službu,
- koordinuje a zabezpečuje realizaci přepravních činností v rámci transplantačního programu, přepravu léků, krve a jejích derivátů nebo odborníků potřebných k poskytování neodkladné péče,

- zabezpečuje při likvidaci zdravotních následků hromadného neštěstí nebo katastrofy svolání určených pracovníků, udržuje spojení se všemi zúčastněnými, organizuje rychlý výjezd potřebných sil a prostředků, vyzývá oddělení nemocnic k připravenosti na příjem většího počtu postižených, aktivuje v případě potřeby havarijní plán příslušného území, vyžaduje součinnost zdravotnických zařízení, zdravotnické služby civilní obrany, policie a hasičských sborů, vyhodnocuje všechny související informace, zabezpečuje jejich předání a realizaci potřebných opatření,
- zdravotnické operační středisko územního střediska záchranné služby mimo uvedených úkolů řídí v součinnosti se zdravotnickým operačním střediskem, okresního střediska nasazení letecké záchranné služby a organizuje ve spádovém území některé specializované činnosti, zejména sekundární výkony, dopravu nemocných a raněných v podmínkách PNP ze zahraničí do ČR a vyžaduje součinnost při hromadných neštěstích a katastrofách.

Výjezdové skupiny

Zajišťují neodkladnou přednemocniční péči a dělí se na (21):

- RZP – skupina rychlé zdravotnické pomoci, posádka je nejméně dvoučlenná, poskytuje neodkladnou péči bez přítomnosti lékaře. Většinou je posádka tvořena z řidiče – záchranáře a ze středního zdravotnického pracovníka – záchranáře.
- RLP – rychlá lékařská pomoc, posádka je nejméně tříčlenná, zabezpečena zdravotnickým týmem, který vede lékař. K této výjezdové skupině také patří RV (randez vouz) – posádka je vždy dvoučlenná, ve složení řidič – záchranář a lékař. Tato posádka vyjíždí na pomoc RZP při závažnějších problémech.
- LZS – letecká záchranná služba – v níž posádka je nejméně dvoučlenná, ve složení lékař a záchranář.

Letecká záchranná služba

Je řízena operačním zdravotnickým střediskem a je určena k rychlému poskytování PNP a dopravy do nejbližšího vhodného zdravotnického zařízení. Letecká záchranná služba je vybavena vrtulníkem a posádka je tvořena lékařem a záchranářem. Jejím provozovatelem je většina územních středisek ZZS.

1. 1. 2. 4. Policie České republiky

Policie ČR je zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky.

Policie ČR je výkonný orgán státní moci, který působí na území ČR, nestanoví-li tento zákon nebo jiný právní předpis jinak. PČR slouží veřejnosti, jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropských společenství nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (29). Při plnění svých úkolů spolupracuje s mezinárodními organizacemi a policejními institucemi a bezpečnostními sbory jiných států (21).

Úkoly policie vykonávají příslušníci policie a zaměstnanci zařazení v policii. Ministr vnitra může policisty povolát k plnění úkolů (29):

- a) Ministerstva vnitra,
- b) v Policejní akademii České republiky,
- c) ve škole nebo školském zařízení, které nejsou organizační částí policie.

Policie ČR plní tyto úkoly (21):

- chrání bezpečnost osob a majetku,
- spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení,
- vede boj proti terorismu,
- odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele,
- koná vyšetřování o trestných činech,
- zajišťuje ochranu státních hranic ve vymezeném rozsahu,

- zajišťuje ochranu ústavních činitelů ČR a bezpečnost chráněných osob, kterým je při jejich pobytu na území ČR poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod,
- zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů, objektů Parlamentu, prezidenta republiky, Ústavního soudu, ministerstva zahraničních věcí, ministerstva vnitra a dalších objektů zvláštního významu pro vnitřní pořádek a bezpečnost, které určí vláda na návrh ministra vnitra, rovněž zajišťuje ochranu objektů, pro které taková ochrana vyplývá z mezinárodní dohody, kterou je Česká republika vázána,
- dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu a spolupůsobí při jeho řízení,
- odhaluje přestupky,
- vede evidence a statistiky potřebné pro plnění svých úkolů,
- vyhledává celostátní pátrání, přitom je oprávněna zveřejňovat údaje nezbytné k identifikaci hledaných osob,
- na základě vyznění orgány Vězeňské služby ČR provádí úkony související s bezprostředním pronásledováním osob, které uprchly z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody,
- zadržuje svěřence s nařízenou ústavní nebo uloženou ochrannou výchovou, kteří jsou na útěku, a spolupůsobí při jejich vyhledávání,
- zajišťuje pohotovostní ochranu jaderných zařízení, která určí vláda ČR, a podílí se na fyzické ochraně jaderného materiálu při jeho přepravě podle zvláštního zákona.

Řízení a organizace Policie ČR (29)

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra ČR. Ministerstvo vytváří podmínky pro plnění úkolů Policie ČR prostřednictvím Policejního prezidia ČR. V čele Policejního prezidia ČR stojí policejní prezident. Policejní prezident je představeným všech policistů, s výjimkou policistů povoláných k plnění úkolů v Ministerstvu vnitra. Policejní prezident odpovídá za činnost policie ministrovi vnitra.

Policii ČR tvoří útvary, jimiž jsou (29):

- a) Policejní prezidium ČR, v čele stojí policejním prezidentem,
- b) útvary policie s celostátní působností,
- c) krajská ředitelství policie,
- d) útvary zřízené v rámci krajského ředitelství.

Policejní prezidium a útvary policie s celostátní působností se při nakládání s majetkem ČR a v právních vztazích považují za součást organizační složky státu a účetní jednotky ministerstva. Krajské ředitelství je organizační složkou státu a účetní jednotkou, jehož příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly ministerstva. V čele krajského ředitelství je krajský ředitel, který je také vedoucím organizační složky státu. Útvary policie zřízené v rámci jeho působnosti jsou vnitřními organizačními jednotkami krajského ředitelství. V policii se zřizuje 14 krajských ředitelství. Územní obvod krajského ředitelství je shodný s územním obvodem vyššího územního samosprávného celku (29).

Při výkonu své působnosti jsou policisté oprávněni zejména (39):

- požadovat vysvětlení,
- požadovat prokázání totožnosti,
- za stanovených podmínek zajistit osobu,
- omezit pohyb agresivních osob,
- odebrat zbraň,
- k prohlídce dopravních prostředků,
- k úkonům při zajišťování bezpečnosti chráněných osob,
- zakázat vstup na určená místa,
- k držení nebezpečných látek,
- k úkonům při zajišťování bezpečnosti civilní letecké dopravy,
- ke vstupu do živnostenských provozoven,
- k úkonům při zajišťování bezpečnosti železniční dopravy,

- otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor,
- použít technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla,
- k používání výbušnin a výbušných předmětů,
- k používání podpurných operativně pátracích prostředků.

1. 1. 3. Dokumentace integrovaného záchranného systému

Dokumentace je nedílnou součástí složek IZS. Základní kameny pro vytvoření dokumentace IZS byly položeny v roce 1993 na základě usnesení vlády č. 246/1993 Sb. V tomto usnesení bylo schváleno 13 bodů zásad a konkrétně Zásada č. 12 pojednává o dokumentaci IZS. V té době tvořily dokumentaci (16):

- a) poplachový plán,
- b) zásady organizace a řízení při společném zásahu,
- c) vnitřní a vnější havarijní plány.

V dnešní době je tvořena dokumentace IZS podle vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS ve znění pozdějších předpisů. Dokumentací IZS je:

- a) havarijní plán kraje a vnější havarijní plán,
- b) dohoda o poskytnutí pomoci,
- c) dokumentace o společných záchranných a likvidačních pracích a statistické přehledy,
- d) dokumentace o společných školeních, instruktážích a cvičení složek,
- e) typové činnosti složek při společném zásahu,
- f) územně příslušný poplachový plán, kterým je ústřední poplachový plán IZS nebo poplachový plán IZS kraje.

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství zpracovává a vede dokumentaci IZS uvedenou pod písmeny b) až e) a ústřední poplachový plán. HZS kraje zpracovává a vede dokumentaci IZS uvedenou pod písmeny a) až d) a poplachový plán kraje.

Pokud dokumenty obsahují zvláštní či utajované skutečnosti, tak se tato dokumentace vyčlení do ucelených samostatných částí, kapitol a oddílů a tímto způsobem bude tato příslušná část chráněna (31).

Jednou z důležitých dokumentací IZS podle § 14 vyhlášky č. 328/2001 Sb. jsou Typové činnosti složek při společném zásahu, které upravují doporučené postupy, zásady a opatření při řešení mimořádné nebo krizové situace.

1. 1. 3. 1. Typové činnosti složek při společném zásahu (24, 31, 43)

Vydáváním těchto činností je pověřeno generální ředitelství. V typových činnostech jsou uvedeny postupy složek při záchranných a likvidačních pracích podle druhu a charakteru mimořádné události. Tyto činnosti jsou zpracovány na konkrétní ohrožení. Typové činnosti obecně obsahují:

- typ krizové situace a její popis,
- možné dopady,
- předpoklady a omezení pro její řešení,
- podklady pro vypracování typového postupu,
- doporučené typové postupy, zásady a opatření k jejímu řešení,
- údaje o zpracovateli.

Typové činnosti jsou shromážděny do Katalogového souboru. Tento soubor obsahuje stručný přehled krizových situací a v případě potřeby se podle druhu, charakteru a rozsahu konkrétní situace vybere příslušná typová činnost určená k předcházení, snížení a řešení negativních dopadů. Do této doby je schváleno 10 typových činností složek při společném zásahu na konkrétní situace.

1. 2. Terorismus

1. 2. 1. Definice, charakteristika terorismu

Co to je terorismus? Co je jeho cílem? Kde má svůj původ? Kdy vlastně vznikl? Tyhle a mnohé další otázky si už zajisté kladl mnohý z nás. Terorismus se stal fenoménem 20. a 21. století a na základě vývojových trendů a tragických událostí je celosvětovým problémem.

Růst rizik vyplývajících z terorismu nutí instituce, organizace a státy spojovat síly a spolupracovat v boji proti tomuto zlu. Globální spolupráce v boji proti terorismu je dnes životní nutností. To platí i pro Českou republiku, která se na protiteroristických aktivitách též podílí, zejména v oblasti zahraničně politické, ve sféře zpravodajských a policejních služeb. Proces mezinárodní spolupráce v oblasti protiterorismu a boje s terorismem však v realizační fázi naráží na řadu problémů, vycházejících z často rozdílných a někdy antagonistických zájmů různých států. Z rozdílnosti zájmů pak logicky vyplývá obtížnost jednotného vymezení terorismu na širší mezinárodní platformě a omezená schopnost široké mezinárodní spolupráce (1). Proto se dá říci, že pojem terorismus se doposud přesně nedefinoval, nejenom z rozdílných zájmů různých států, ale i z důvodu, že v posledních letech dochází k mnoha změnám, a to vlivem jeho působení a rychlým vývojem. Tyto okolnosti definování pojmu terorismu jako takového ztěžují a samotné vymezení pojmu terorismus se dočkalo mnoha znění a definic.

Nejvíce používaná definice terorismu je v poslední době odvozena z ministerstva zahraničí USA (je možná i její modifikace). Znění je následující:

Terorismus znamená cílevědomé použití násilí páchaného vládními agenty, nebo subnárodními skupinami, obvykle proti nebojujícím osobám, za účelem získání pozornosti veřejnosti a jejího následného ovlivňování.

V nejobecnější rovině je terorismus chápán jako forma organizovaného násilí, obvykle zaměřeného proti nezúčastněným osobám, za účelem dosažení politických,

kriminálních nebo jiných cílů. Teroristické metody se vyznačují vysokou nebezpečností, bezohledností a brutalitou (1).

Ministerstvo vnitra ČR uvádí v terminologickém slovníku pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu z roku 2009 tuto definici terorismu:

Organizované použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím mají být splněny politické, náboženské nebo ideologické požadavky jak ve vnitrostátním, tak v mezinárodním měřítku.

Za zmínku ještě stojí stručná definice terorismu, kterou navrhuje Alex P. Schmid v knize Encyklopedie světového terorismu (2001):

Terorismus je ekvivalentem válečných zločinů v období míru.

K této definici zároveň uvedl zajímavou myšlenku, že čím jednodušší je definice terorismu, tím účinnější lze přijmout legislativu na jeho potírání (10).

Cílem terorismu je využít násilí tak, aby vyvolal pocit strachu a ohrožení u co největšího počtu lidí. Na pozadí následné hromadné tenze, frustrace a deprivace jsou pak realizovány psychologické operace a manipulace, jejichž účelem je dosažení cílů, které obvykle nejsou otevřeně prezentovány. Dalším rysem teroristických útoků je zaměření na osoby, které v podstatě s cíly, které teroristé kladou, nemají nic společného a nemohou tyto cíle rázně ovlivnit. Tyto nezúčastněné osoby se tak stávají rukojmím, jejímž prostřednictvím je vyvíjen tlak na odpovědné úřady, instituce a vládu, který je stupňován prostřednictvím sdělovacích prostředků (1).

Sdělovací prostředky hrají u terorismu významnou roli a to nejenom z pohledu zavraždění co největšího počtu lidí, ale i z pohledu celosvětové pozornosti a svým způsobem i reklamy pro ty, kteří stojí za samotnými teroristickými činy. Udo Ulfkotte o tomto mediálním efektu ve své knize Hrozba terorismu napsal: „Za přípravy útoků 11. září vydali teroristé několik málo stovek tisíc dolarů. Za to však dostali zpravodajství médií po celém světě v protihodnotě mnoha miliard dolarů. Zatímco v západních státech se jejich počínání odsuzuje, v muslimských státech se jim za pomoci tohoto vítaného zpravodajství dostalo pozornosti, jaká by jim jinak byla upřena“ (22).

Kořeny a motivace rozvoje terorismu vyrůstají z etnických, náboženských, separatistických politických a ekonomických základů. Ještě před čtyřiceti lety byly teroristické konflikty záležitostí především lokální a měly na geopolitickou situaci jen minimální vliv. Postupem času se rychle mění prostředky a metody terorismu. Mění se jeho účinnost, roste jeho nebezpečí a hlavně počty obětí. Zásadní změna nastala po roce 1990, kdy došlo k rozpadu socialistického bloku a skončila studená válka. Ke změnám došlo především v jeho motivaci, ideologicky motivovaný terorismus ustoupil do pozadí a jeho místo postupně zaujímá terorismus náboženský a nacionalistický, což následně vede i ke změnám teroristických cílů, metod a prostředků (1).

Terorismus se v posledních letech stal součástí světového dění a jeho zánik je v nedohlednu. Proto je třeba učinit taková opatření, která povedou k potlačení jeho projevů v jakémkoliv směru na základě vzájemné mezinárodní spolupráce všech institucí či organizací, které proti tomuto fenoménu bojují.

1. 2. 2. Typy terorismu

V průběhu „teroristického“ vývoje se terorismus rozdělil na několik typů:

Mezinárodní terorismus

Obsahuje internacionální prvky, jako je například podpora teroristické organizace jiným státem, útok na diplomatickou misi, únos letadla s občany několika různých států atd.

Vnitrostátní terorismus

Dotýká se vnitřních skupin pouze jednoho státu, jeho důsledky nepřesahují hranice státu.

Státní terorismus

Znamená používání teroristických metod státní mocí proti jejím oponentům, může být zaměřen na národnostní menšiny, náboženské skupiny.

Sociální terorismus

Je výsadou teroristických organizací s krajně levicovým zaměřením, jeho existence je stimulována špatnou ekonomickou situací a z ní vyplývajícím sociální napětím.

Náboženský terorismus

Vyjadřuje prosazování náboženských ideologií, jež mohou být i součástí oficiální politiky daného státu, násilnými prostředky (např. islámské státy).

Extremistický terorismus

Je doprovodným jevem činnosti krajně pravicových, krajně levicových nebo náboženských skupin a hnutí. Jejich ideologická argumentace je často založena na iracionální a emocionální argumentaci, vyznačující se nenávisť a nesnášenlivostí vůči jiným etnickým či sociálním skupinám a politickým odpůrcům.

Nekonvekční terorismus

Je relativně novým typem projevů terorismu, pro něhož je typické použití prostředků a metod, které nelze zahrnout do kategorie konvekčního terorismu. Patří sem zneužití zbraní hromadného ničení, prostředků informační a psychologické války, stejně tak jako prostředků, které z vojenského hlediska nelze mezi zbraně zahrnout (týká se to např. zneužití průmyslových odpadů či látek nebo záměrného využití katastrof a havárií).

Existují ještě další typy terorismu, jako je např. *ekologický terorismus*, *ekonomický terorismus*, *kriminální terorismus*, *narkoterorismus*, *elektronický terorismus* aj., o kterých se dále zmiňuje literatura Brzybohatý (2001), na kterou se tímto plně odkazují.

Dále jsou zde dva typy terorismu, které se vztahují k tématu této bakalářské práce, a budu se jim podrobněji věnovat.

1. 2. 2. 1. Konvenční terorismus

Patří mezi nejstarší a nejrozšířenější typ terorismu, který je aktuální i v současné době. Tento typ terorismu, směřující proti osobám nebo majetku a to za účelem zastrasování, nátlaku nebo výkupného, používá klasické prostředky (střelné zbraně, výbušniny, hořlaviny, aj.) a klasické násilné metody (atentáty, únosy aj.). Účinek těchto klasických prostředků a násilných metod bývá prakticky okamžitý. Konvenční terorismus se vyznačuje především útoky na předem vybrané cíle, při kterých se

používají vozidla, nástrahy, projektily nebo pro mnohé z nás nepochopitelné prostředky – lidé (atentátníci), kteří se odpálí na veřejném prostranství. Způsobené smrti, zranění či škody na majetku mají poté za následek závažné psychologické dopady.

Pro potřeby bakalářské práce byla použita simulace teroristického útoku (viz. kapitola 4. 3. 1. Simulace možného útoku), který spadá do konvenčního terorismu, a to útok výbušninou.

Semtex (příklady označení SEMTEX 1A, SEMTEX 1H aj.) (7, 40, 55, 57)

Jedná se o plastickou trhavinu, jejíž, základní složkou je pentrit (pentaerythrittetranitrát) a v menším množství Hexogen. Podle typu a účelu použití trhaviny se liší poměr těchto složek. Velkou plasticitu ve velkém rozmezí teplot od asi -40°C do $+60^{\circ}\text{C}$ zajišťují další složky (plastifikátory, změkčovadla). Detonační rychlost je v rozmezí 7280–7490 m/s. Výbušná teplota je 4070 K. Plastická trhavina je voděvzdorná. Jde o víceúčelovou trhavinu používanou především při demolicích a pro vojenské účely. Oblibu si semtex získal i mezi teroristy (např. zničení letadla společnosti Pan American World Airways – let Pan Am 103 nad městečkem Lockerbie) díky jeho špatné zjištělnosti. Z tohoto důvodu se značkuje snadno zjištělnými těžkými nitroestery a aromatickými nitrosloucheninami, a také speciálním kovovým kódem, podle kterého se zjistí o jakou výbušninu šlo v případě výbuchu. Semtex byl vyvinut v Československu v 50. letech 20. století a jeho výroba probíhá u nás dodnes.

1. 2. 2. 2. Superterorismus

V současné době dochází k velmi rychlým změnám v pojetí terorismu. Dochází k posunu od konvenčního terorismu k novým formám terorismu, jejichž nebezpečnost je řádově vyšší. Mezi tyto formy můžeme zařadit superterorismus (jaderný, radiační, chemický, biologický). Tato forma je spojována se zneužitím zbraní hromadného ničení (ZHN), případně jiných prostředků (např. cíle, kde jsou vyráběny, skladovány velká množství chemických látek), které se jim z hlediska svých účinků přibližují (1).

Jaderný, radiační, chemický a biologický terorismus má jeden společný fakt, který je oproti jiným způsobům terorismu velmi významný. Tímto faktem je, že při zneužití ZHN mohou být způsobeny velké materiální ztráty a především vysoké ztráty na životech v řádech tisíců až desetitisíců obětí. Počty obětí u jiných způsobů terorismu jsou relativně malé, pohybují se v desítkách až stovkách. Toto vyčíslení možných obětí nemá zlehčovat jiné způsoby terorismu, ale má ukázat možnou údernější tvář superterorismu.

Jaderné zbraně

Jde o zbraňové systémy, které patří k nejničivějšímu druhu ZHN, složené z prostředků dopravy na cíl obsahující jadernou náplň. Je založena na principu neřízené řetězové reakce jader těžkých prvků či na slučování jader lehkých prvků (termonukleární zbraň). Výroba, skladování a vysoké finanční náklady činí jejich zneužití v oblasti terorismu málo pravděpodobné.

Radiologické zbraně

Jde o zbraňové systémy, při jejichž použití má dojít k záměrnému zamoření území protivníka radioaktivním materiálem. Tyto zbraně jsou významnější pro svoje sekundární než pro primární účinky. Z vojenského hlediska nemají praktický význam, ale jejich význam narůstá až z pohledu zneužití teroristickými skupinami (např. použití tzv. špinavé bomby).

Biologické zbraně

Jde o živé organismy nebo jejich neživé produkty (toxiny) určené pro bojové použití (19). Cílem je způsobit onemocnění osobám, zvířatům nebo rostlinám. Účinek závisí na druhu biologického materiálu, vnějších a vnitřních podmínkách či schopnosti množení daného druhu biologického materiálu v napadených organismech (1).

Chemické zbraně

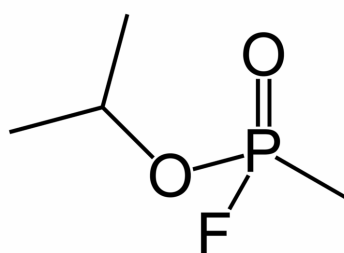
Jde o zbraňové systémy, jež zahrnují prostředky dopravy na cíl a chemickou munici. Chemická munice obsahuje otravné látky, které jsou hlavní ničivou náplní chemických zbraní (11). Otravné látky jsou schopné vyřadit živou sílu protivníka a snížit jeho akceschopnost. Nejčastěji jsou používány v plynné, kapalně, aerosolové či práškové

formě. Ničivých účinků dosahují pronikáním do lidského organismu dýchacím ústrojím, pokožkou, sliznicemi a zažívacím traktem. Jejich použití není omezeno pouze na lidské cíle. Stejně tak mohou být využity za účelem zničení vegetace, zvířat či přírodních zdrojů, které jsou pro život lidské populace v daném regionu nezbytné (1).

Také superterorismus posloužil pro potřeby této bakalářské práce k simulaci teroristického útoku (viz. kapitola 4. 2. 1. Simulace možného útoku), kdy byla použita chemická zbraň sarin.

Sarin (GB – kódové označení NATO) (9, 56)

Sumární vzorec sarinu je $C_4H_{10}FO_2P$ (Obrázek 1. – Geometrický vzorec sarinu). Jde o těkavou bojovou chemickou látku, která patří mezi látky nervově paralytické. Je to bezbarvá tekutina bez zápachu a její použití je v rozsahu teplot -50 až $+150^\circ\text{C}$. Použití v podobě aerosolu patří mezi nejúčinnější. Tato vysoce toxická látka velice rychle působí na centrální nervovou soustavu. Při nepodání antidota (atropin) nastává smrt zástavou dechu a srdce. Zvláštní dimenzi pro užití sarinu teroristy je vyvinutí binárního sarinu (GB-2), tzn., že výchozí netoxické komponenty vytvoří otravnou látku až po smíchání. Sarin byl objeven v Německu v roce 1939 a jeho výroba byla zakázána v roce 1993 mezinárodní konvencí o nešíření chemických zbraní.

Obrázek 1. – Geometrický vzorec sarinu

1. 2. 3. Terorismus ve světě

Pro svět se stal terorismus v současnosti jedním z největších problémů. Z hlediska hrozby terorismu je svět ohrožen a pravděpodobnost potencionálního teroristického útoku neustále existuje. Teroristický útok hrozí vzhledem k mnoha možnostem opatření zbraní jakéhokoliv druhu a výběru místa kdekoliv na světě, kde by provedení dosáhlo co největšího efektu na obyvatelstvo. S takovými útoky jsme se v celosvětovém měřítku už setkali. Výsledný efekt z těchto úspěšných teroristických útoků může být také příkladem a zároveň návodem pro teroristické skupiny na celém světě, jejichž tendencí je tyto útoky opakovat. Nejen použití konvenčních zbraní, ale zejména použití chemických, biologických či toxinových zbraní je poměrně velmi vysoké a tyto následky mohou mít katastrofální dopady. Proto pokud jakákoliv státní instituce nezachytí snahy o uskutečnění teroristických útoků a nepodnikne včas účinná protiopatření, bude čelit těmto následkům. Mezinárodní organizace (OSN, NATO, EU aj.) a jednotlivé státy z tohoto důvodu vytvářejí různé smlouvy a dohody v boji proti terorismu a vzájemnou spolupráci chtějí dosáhnout co možná nejlepší bezpečnostní situace nejen v jednotlivých zemích, ale i v celosvětovém rozsahu.

Teroristické útoky se do současnosti dají počítat na tisíce uskutečněných i neuskutečněných pokusů. Z posledních let uvedu chronologicky jen malý výčet z jedněch největších a nejděsivějších teroristických útoků, které plnily přední stránky tisku a jiných médií.

Tokio (Japonsko) (14, 15)

Dne 20. března 1995 došlo k použití bojové chemické látky, cca deset litrů 30% sarinu, japonskou sektou Óm Šinrikjó v pěti vlacích tokijského metra. Sarin byl naplněn do jedenácti igelitových sáčků, které byly řádně zataveny a v místě útoku propíchnuty. Sarinový útok byl proveden na hlavních tepnách třech tras v pěti stanicích tokijského metra v rozmezí pěti minut okolo osmé hodiny, tedy v době ranní dopravní špičky. Výpary sarinu byly ve většině případů příčinou inhalačních otrav. Zemřelo 12 osob a

dalších 5 500 bylo zasaženo, z toho značná část měla příznaky těžké otravy. Tento útok se řadí mezi nejrozsáhlejší teroristický chemický útok na světě.

New York, Washington, Pensylvánie (USA) (10)

Dne 11. září 2001 došlo k sérii koordinovaných teroristických útoků pomocí čtyř unesených letadel, které byly namířeny na významné cíle v USA. Dvě letadla narazila do věží Světového obchodního centra (WTC) v New Yorku. Obě věže se zhroutily. Třetí letadlo narazilo do sídla Ministerstva obrany USA Pentagonu ve Washingtonu a čtvrté letadlo se zřítilo v Pensylvánii po souboji pasažérů s teroristy. Celkem útoky měly na svědomí 2 993 lidí (včetně teroristů) pocházející z 90 zemí. Útok provedlo 19 teroristů z militantní islámské organizace Al – Káida. USA reagovalo na útok invazí do Afghánistánu, kde svrhli hnutí Taliban, který poskytoval zázemí teroristické organizaci Al – Káida. Den 11. září 2001 se nesmazatelně zapsal do dějin lidské společnosti jako největší teroristický útok na světě.

Bali (Indonésie) (4)

Dne 12. října 2002 došlo v noci ke třem teroristickým bombovým útokům na zábavní čtvrť, kterou navštěvují především zahraniční turisté. Nálož umístěná v automobilu stojícím před nočním klubem se postarala o obzvláště ničivý výbuch. Jeden z výbuchů se stal poblíž konzulátu USA. Při výbuších zemřelo 202 lidí a dalších 300 lidí bylo zraněno (většinu z tohoto počtu tvořili Australané). Za teroristický útok byla zodpovědná islamistická organizace Jemaah Islamiyah, která je napojena na teroristickou síť Al – Káida.

Moskva (Rusko) (4)

Dne 23. října 2002 došlo k přepadení moskevského divadla na Dubrovce, při kterém komando o několika desítek ozbrojených čečenských teroristů zajalo jako rukojmí přes 800 lidí. Při záchranné akci ruských speciálních jednotek bylo zabito nejen celé teroristické komando, ale zemřelo i 129 rukojmích.

Madrid (Španělsko) (36, 38)

Dne 11. března 2004 došlo k teroristickým bombovým útokům na čtyři městské vlakové soupravy pomocí nastražených náloží. Nálože byly odpáleny na dálku pomocí mobilních telefonů. Při útocích přišlo o život 191 osob a dalších 1800 osob bylo

zraněno. Za útoky stála skupina muslimských teroristů, kteří byli inspirováni teroristickou sítí Al – Káida. Útok měl vliv na parlamentní volby a následné stažení španělských jednotek z Iráku.

Londýn (Velká Británie) (45)

Dne 7. července 2005 došlo k sérii koordinovaných teroristických bombových útoků, které byly provedeny ve třech soupravách metra a v patrovém autobuse. Útoky byly provedeny během ranní dopravní špičky okolo deváté hodiny a v rozmezí necelých šedesáti minut. Za útoky stáli čtyři sebevražední atentáčníci muslimského vyznání žijící ve Velké Británii. K útokům se přihlásilo několik skupin a později i teroristická síť Al – Káida. Útoky si vyžádaly 52 obětí, mající státní občanství 16 zemí, a dále přes 700 zraněných. O dva týdny později byly v metru nalezeny další nevybuchlé bomby.

Šarm aš-Šajch (Egypt)

Dne 23. července 2005 došlo ke třem sebevražedným teroristickým útokům v turistickém letovisku, které byly provedeny u dvou hotelů a v bazaru nastraženými výbušninami v osobních automobilech. Útoky si vyžádaly více než 80 mrtvých a přes 200 zraněných. Mezi mrtvými byl i jeden občan České republiky. K útokům se přihlásili islámští teroristé hlásící se ke skupině Al-Káida.

Bombaj (Indie)

Dne 26. listopadu až do následujícího dne roku 2008 bylo provedeno deset koordinovaných bombových útoků na různých místech (nádraží, hotely, restaurace, nemocnice, kino, ulice, vila a blízké přístaviště). Útoky měli na svědomí pakistánští teroristé, kteří při těchto útocích použili automatické zbraně a granáty. Bylo zabito 173 osob a nejméně 208 zraněno.

Chemický teroristický útok v Tokiu a bombové teroristické útoky provedené v různých částech světa posloužily v této bakalářské práci jako předloha k simulacím možných teroristických útoků na území ČR.

1. 2. 4. Hrozba terorismu v ČR

Bezpečnostní situace v ČR není z hlediska hrozby terorismu relativně ohrožena a potencionální teroristický útok nehrozí. Přesto bychom si měli vzít slova Gijse de Vriese za své. Tento nizozemec byl prvním protiteroristickým koordinátorem v Evropské unii, který uvedl v září 2006 v Praze na mezinárodní konferenci „Boj proti terorismu – globální výzva 21. století“, že se (v mediích – časopisu) dříve argumentovalo o tom, že hrozba terorismu je přehnaná. Když se ale podíváme na počet obětí zemí, které byly zasaženy, a potenciálních útoků, které byly v Evropě zmařeny, není sporu, že tato hrozba skutečná je (18).

Doposud se žádný teroristický útok na území ČR nestal a jak už bylo zmíněno, tak ani relativně nehrozí. Přesto se situace v ČR po útocích 11. září 2001 na Světové obchodní centrum (WTC) změnila a to vzhledem k zjištěným informacím o aktivitách členů mezinárodních teroristických organizací na našem území. ČR se v tomto případě stala tranzitní zemí pro pobyt lidí podporující terorismus. Z toho lze usoudit, že hrozba terorismu se stává reálnou hrozbou i pro náš stát.

Tato hrozba se zároveň zvyšuje se sdílením názorů a spoluprací s demokratickými zeměmi při boji proti terorismu. Mnoho členských zemí EU a i ČR je součástí NATO a z toho plynou další rizika pro ČR. Zapojením do operace KFOR na území Kosova a zejména zapojením do operace ISAF a v neposlední řadě i do operace Trvalá svoboda (protiteroristická operace) na území Afghánistánu (49), se stáváme možným terčem pro teroristy. Z hlediska boje proti terorismu je Afghánistán kritickou zemí. Jedním asi z největších možných terčů teroristického útoku na území ČR je činnost Rádia Svobodná Evropa. Rádio vysílá do zemí, jako je např. Afghánistán, Irák, Irán, Rusko, Bělorusko a další země, kde chtějí Američané podporovat demokracii. Česká média uvedla, že 30. listopadu 2009 česká kontrarozvědka odtajnila závažné informace o případu Rádia Svobodná Evropa. Šlo o plán zničit Svobodnou Evropu na pokyn Saddáma Husajna z roku 1999, neboť rádio sloužilo jako klíčový zdroj informací pro protisaddámovskou opozici (37, 53, 60). Z hlediska tohoto teroristického útoku je Rádio Svobodná Evropa nejpřísněji střeženým objektem v České republice a možná i

v Evropě. V neposlední řadě je třeba se také zmínit o extrémistické organizaci působící v Čechách White Justice (Bílá spravedlnost). Tuto organizaci policie ČR odhalila začátkem listopadu 2009 z důvodů přípravy teroristických útoků v Česku. White Justice připravovala teroristické útoky na ideové nepřátele, kteří byli uvedeni v již vytvořených seznamech (policisté, vysoce postavení židé), a dále se chystala napadat elektrárny, trafostanice či elektrická vedení (46, 47). Odborník na mezinárodní terorismus z Policejní akademie Marián Brzybohatý uvedl v rozhovoru pro Rádio Česko: "Myslím si, že její srovnání s teroristickými organizacemi je trošku silné, nicméně potenciál, který prokázali v současné době, je skutečně nebezpečný, a musí být této organizaci i možnému vývoji věnována velice silná pozornost" (59). Z tohoto výčtu uvedených hrozeb v ČR lze usuzovat, že možnými cíli je celá řada objektů, které můžou i nemusí souviset s činnostmi zahraničních institucí či firem.

Z výše uvedených rizik je dále třeba mít se na pozoru při vzniku a rozvoji teroristických aktivit na našem území a mít snahu co nejvíce eliminovat případné hrozby. Řečnická otázka, zda se teroristický akt stane, zcela postrádá smysl, neboť je třeba pokud možno těmto situacím předcházet, popřípadě je zmírnit. Z toho vyplývá, že je třeba se zaměřit na otázky kdy, kde a jak se teroristický akt stane a zda jsme připraveni na vzniklou situaci. IZS je proto důležitou oblastí v úspěšném řešení situací souvisejících s hrozbou teroristických útoků (1).

V současnosti má také Česká republika zpracovaný Národní akční plán boje proti terorismu. Dokument popisuje úkoly, které má Česká republika splnit a to v rámci zvýšení připravenosti na teroristický útok doma i v světě. Dokument je každoročně vyhodnocován, aktualizován a doplňován (50).

1. 3. TerEx

1. 3. 1. Základní charakteristika TerEx

TerEx je nástroj určený pro rychlý odhad následků havárií a teroristických nebo vojenských útoků. Má rozsáhlé využití pro operativní jednotky Integrovaného

záchranného systému jak přímo na místě, tak i v řídicím středisku. Je vhodný rovněž pro analýzy rizik při územním plánování, navrhování zástavby v okolí komunikací a výrobních závodů, pojišťovnictví apod. Program poskytuje výsledky i při nedostatku přesných vstupních informací. Předpověď následku je založena na konzervativní prognóze – výsledky odpovídají takovým podmínkám, při kterých dojde k maximálním možným následkům (nejhorší varianta).

Důležitým pomocníkem uživatele je „Průvodce pro rychlý odhad“, který umožňuje rychle a bez hlubších znalostí vyhodnotit dopad mimořádné události. Každou událost lze zaznamenat do „Databáze mimořádných událostí“, odkud je možné ji kdykoliv vyvolat a porovnat s dalšími událostmi.

TerEx má návaznost na geografický informační systém, takže výsledky je možno přímo zobrazovat v mapách. Integrovanou součástí programu je modul pro zobrazování výsledku do mapy. Jako podklad je možno užít lokální geografická data, případně se připojit na služby mapového serveru Státního mapového centra. Každá instalace má rovněž možnost využití map z prohlížeče Google. Prohlížeč map Google umožňuje využití standardních ovládacích nástrojů, jako je posun mapy, změna měřítko (přiblížení, oddálení) a volba typu mapy (klasická, letecká nebo kombinace).

Základem programu TerEx je devět základních modelů mimořádných událostí, které pokrývají různé typy havárií a teroristických útoků, a dále seznam nebezpečných látek, které při těchto událostech připadají v úvahu. Seznam nebezpečných látek je rovněž možné zadat podle přání uživatele – buď komplexní databázi, nebo vybrané látky (23).

1. 3. 2. Typy událostí

TerEx verze 2.9 nabízí devět modelových možností k vyhodnocení základních havarijních situací:

Model ATP-45B – vyhodnocuje ohroženou a napadenou oblast po použití otravných látek podle předpisu NATO ATP-45B. Umožňuje volbu mezi dvěma typy událostí:

- ROTA (Release Other Than Attack) – události, které nejsou výsledkem vojenského napadení, tedy různé havárie,
- CHEM – útok chemickými bojovými látkami.

Model BLEVE – ohrožení nádrže plošným požárem.

Model DIOXIN – vyhodnocuje dosah a tvar oblaku otravné látky, který se vytvoří po úniku určitého množství dioxinu.

Model EXPLOSIVE – je určen pro odhad následku exploze nástražného výbušného systému.

Model JET FIRE – děletrvající masivní únik plynu se zahořením.

Model PLUME – děletrvající únik látky do okolní atmosféry. Umožňuje volbu mezi třemi typy událostí:

- děletrvající únik plynu do oblaku,
- děletrvající únik vroucí kapaliny s rychlým odparem do oblak,
- pomalý odpar kapaliny z louže do oblaku.

Model POISON – vyhodnocuje dosah a tvar oblaku otravné látky, který se vytvoří po rozptýlení látky na určité ploše.

Model POOL FIRE – hoření louže kapaliny nebo vroucí kapaliny.

Model PUFF – jednorázový únik látky do okolní atmosféry. Umožňuje volbu mezi dvěma typy událostí:

- jednorázový únik plynu do oblaku,
- jednorázový únik vroucí kapaliny s rychlým odparem do oblaku.

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZA

Cílem práce je zjistit existenci všech dostupných materiálů a postupů, kterými jsou složky IZS Jihočeského kraje povinny se řídit při řešení krizových situací. Dílčím cílem je zjistit, zda se dají použít ve vybraných krizových situacích, aniž by se použilo nestandardního postupu.

Hypotéza:

Složky IZS jsou připraveny zajistit bezpečnost a zdraví osob při vzniku mimořádných situací.

3. METODIKA

Prostřednictvím exploračního výzkumu jsem zanalyzoval pomocí sekundární analýzy dokumenty (metody, postupy, scénáře, nařízení a směrnice) IZS Jihočeského kraje. Prakticky to znamenalo, že jsem provedl osobní terénní průzkum na pracovištích hlavních složek IZS, které se zabývají oblastí krizového řízení. Na těchto pracovištích jsem zjišťoval existenci materiálů a postupů, podle kterých by postupovaly hlavní složky IZS ve vybraných případech teroristických útoků v Českých Budějovicích, a následně je i získal. Dále jsem použil program TerEx, který je určený pro rychlý odhad následků havárií a teroristických nebo vojenských útoků, a nasimuloval jsem v tomto programu útok chemickou zbraní a výbušninou. Tyto teroristické hrozby jsem umístil na určitá místa do jihočeského města České Budějovice v době ranní dopravní špičky. Situace případných teroristických útoků jsou nezávislé na sobě. Po vyhodnocení vybraných teroristických útoků v programu TerEx a na základě získaných a veřejných materiálů a postupů z pracovišť hlavních složek IZS, kterými se mají řídit v případě reálného útoku, jsem provedl analýzu o připravenosti hlavních složek IZS a to z pohledu, zda standardní postupy uvedené v získaných materiálech postačily k řešení situace nebo zda bylo potřeba použít případného nestandardního postupu. Tuto analýzu

jsem provedl pouze u hlavních složek IZS, protože jejich primární zásah při mimořádné situaci bude rozhodující při záchraně osob a zmírnění dopadů mimořádné situace.

Zároveň je potřeba z důvodu získaných materiálů a postupů, vyhodnocením v programu TerEx a následnou analýzou takto získaných informací definovat nestandardní postup, pokud by ve vybraných situacích musel být použit.

3. 1. Problematika nestandardního postupu

S nadsázkou můžeme říct, že postupy mohou být na jakoukoliv činnost, na kterou si jen vzpomeneme. Postup by se měl vyznačovat přesným a výstižným vyjadřováním. K přesnému vyjadřování má napomoci především odborné názvosloví (terminologie). Popis postupu by měl být přehledný a jednotlivé činnosti či fáze postupu nastávají v přesném časovém sledu událostí. Základem ke správnému provedení daného postupu je příprava, která by měla zajistit dosažení lepších výsledků.

Vytvořené postupy mají být vodítka k co možná nejefektivnějšímu a nejlepšímu řešení. Tyto postupy pak vytvářejí v různých systémech určitý předpisový standard. Přesto při provádění tohoto standardu mohou nastat situace, kdy se zvolí jiný, schůdnější či výhodnější postup, který není zrovna v souladu s daným předepsaným postupem, tedy se použije postup nestandardní. Použití nestandardního postupu můžeme pozorovat v širokém spektru různých odvětví. Příkladem může být bankovníctví (znalci cenných papírů mohou u znaleckých posudků použít nestandardní postup s doložením přesvědčivého odůvodnění), počítače (software – nestandardní postupy v 16bitové aritmetice), zdravotnictví (nestandardní postupy v mammologii), potravinářství (při přípravě bezpečných pokrmů je důležité dodržovat nestandardní technologické postupy za použití vhodných surovin), stavebnictví (při využití nestandardních postupů v rámci zrychlení a zefektivnění prací), armáda (příprava velitelů a štábů směřující k osvojení standardizovaných i nestandardních postupů při řešení různorodých situací při možném ohrožení státu) a podobně. S používáním nestandardního postupu se setkáváme

i po celou dobu našeho všedního života, kdy v určitých situacích provedeme některé věci jinak než obvykle, a to především z důvodu dosažení lepšího výsledku. Samozřejmostí je, že možné použití nestandardního postupu je myšleno v pozitivním smyslu slova. Tzn., že nestandardní postupy mající negativní povahu jsou z tohoto pohledu zcela nepřijatelné.

Z výše uvedených možností, kde se mohou používat nestandardní postupy, je zřetelné, že se s nimi můžeme setkávat skoro kdekoliv a především v systémech, které jsou postupy svázány a to z důvodu řešení různorodých situací. Z pohledu řešené problematiky v této práci se mohou nestandardní postupy vyskytovat i v rámci integrovaného záchranného systému v souvislosti s řešením každodenních událostí, přírodních katastrof či událostí způsobené vlivem člověka.

Pro potřebu této práce, na základě výše uvedených poznatků, významů slov (52, 54, 58) a po konzultaci s paní Hanou Prokšovou z Ústavu pro jazyk český, Akademie věd ČR, v. v. i., oddělení jazykové kultury – jazyková poradna, bych definoval standardní a nestandardní postup takto:

Standardní postup

Jedná se o logicky časově pospojovanou posloupnost stavů či dějů při řešení určitého problému dle předem daných předepsaných postupů. Tudíž můžeme očekávat, že daný postup bude pro tuto situaci ustálený, adekvátní, zažitý, běžný.

Nestandardní postup

Jedná se o časově pospojovanou posloupnost stavů či dějů při řešení určitého problému, kdy předem dané předepsané postupy, které se běžně používají, jsou nedostačující anebo pro danou situaci nevyhovující a je třeba použít postup neobvyklý či překvapivý. To neznamená, že by tento postup byl postupem špatným nebo nevhodným.

4. VÝSLEDKY

4. 1. Terénní průzkum na pracovištích hlavních složek IZS

Terénní průzkum jsem provedl na pracovištích hlavních složek IZS. Z těchto pracovišť jsem získal materiál, podle kterého by postupovaly hlavní složky IZS ve vybraných případech teroristických útoků, a řadu dalších cenných informací.

K vybraným situacím jsem prováděl konzultace u HZS Jihočeského kraje s panem plk. Mgr. Klementem Bláhou z Odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Zaslal mě do řešené problematiky a poskytl mi dokumenty, které by se použily při případném útoku.

Poskytnuté dokumenty:

- Typové plány obsažené v krizovém plánu – neveřejné
- Operační plány – neveřejné
- Katalogový soubor typových činností IZS – veřejné
- Bojový řád jednotek požární ochrany – veřejné

Dále jsem provedl konzultace u Policie ČR, Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje s panem kpt. Bc. Antonínem Lencem z Oddělení krizového řízení. Po probrání řešené problematiky a získání informací mi poskytl dokumenty, podle kterých by se v případě útoku řídila Policie ČR.

Poskytnuté dokumenty:

- Typové plány obsažené v krizovém plánu – neveřejné
- Katalogový soubor typových činností IZS – veřejné
- Závazné pokyny policejního prezidenta – neveřejné

Poslední konzultaci k řešené problematice jsem provedl na Ředitelství ZZS Jihočeského kraje s panem MUDr. Janem Tučkem z Referátu krizového managementu. Ten mi vysvětlil a poskytl důležité informace z pohledu ZZS.

Poskytnuté dokumenty:

- Katalogový soubor typových činností IZS – veřejné
- Traumatologický plán zdravotnictví Jihočeského kraje – neveřejné

Z výše uvedených získaných dokumentů z pracovišť hlavních složek IZS, kterými se mají řídit v případě reálných teroristických útoků, které jsou nasimulovány v této bakalářské práci, se pro její potřebu pracuje pouze s veřejnými dokumenty.

4. 2. Teroristický útok sarinem v dopravně obchodním centru Mercury v Českých Budějovicích

4. 2. 1. Simulace možného útoku

Při vytvoření možného teroristického útoku jsem se inspiroval teroristickými útoky, které se už ve světě staly. Pro první simulaci teroristického útoku jsem použil teroristický útok v japonském Tokiu, kde bylo použito chemické bojové látky sarinu.

Simulace

Ve městě začíná běžný pracovní den. Je inverze a vane mírný vítr jihovýchodním směrem. První nouzové volání přichází na tísňovou linku 112 v pracovní den v 07:00 hodin a je nahlášeno, že v dopravně obchodním centru Mercury jsou akutní případy osob se zdravotními problémy. Mezi tyto zdravotní problémy se řadily především projevy bolesti hlavy, závratě, třes, křeče, slinění a slzení, zúžení zornic a některé osoby upadaly i do bezvědomí. Během 15 minut jsou nahlášeny na tísňovou linku 112 další akutní případy osob. Během této doby bylo zjištěno, že postižené osoby mají podobné a náhlé zdravotní problémy v souvislosti s pobytem v

dopravně obchodním centru Mercury. Dle prvotního šetření bylo zjištěno, že v budově vybuchla igelitová taška. Návštěvníci považovali výbuch za žert se zábavnou pyrotechnikou. Následně se zjistilo, že taška obsahovala igelitový sáček naplněný nspecifikovaným množstvím bojové chemické látky sarin (viz. kapitola 1. 2. 2. 2. Superterorismus). Taška vybuchla pomocí rozbušky. Z tohoto důvodu má bojová otravná látka sarin větší efektivitu, protože exploze způsobí rozstřík. Taška byla umístěna v druhém nadzemním podlaží dopravně obchodního centra Mercury.

4. 2. 2. Vyhodnocení v programu TerEx

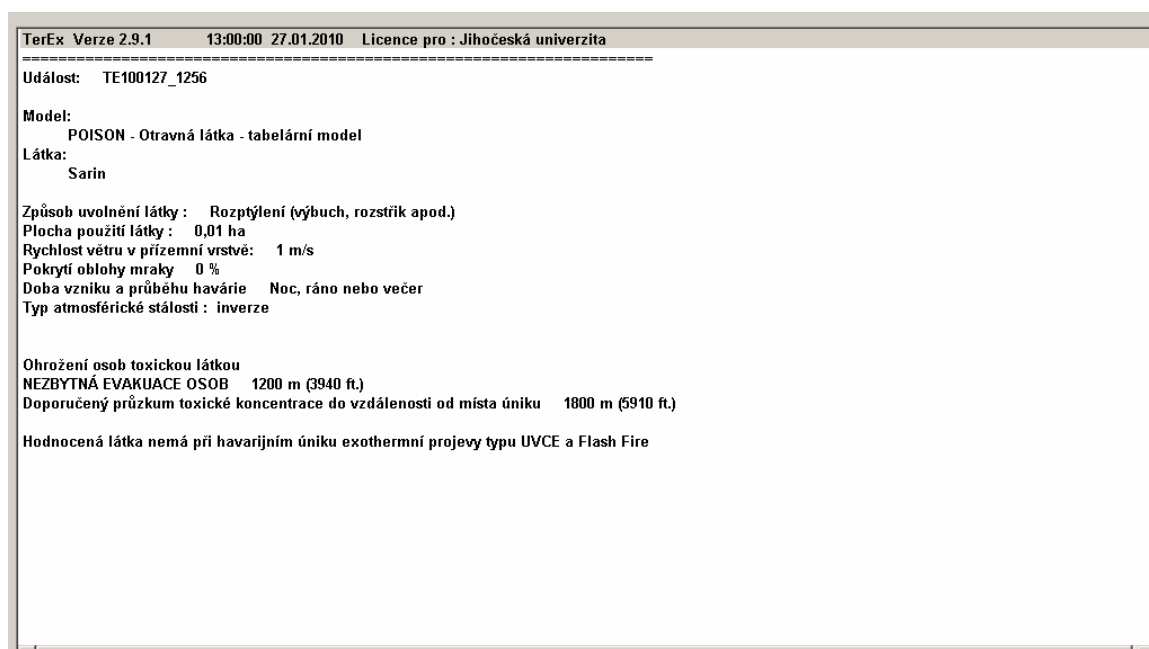
V programu TerEx byl pro tento teroristický útok použit model Poison. Model Poison vyhodnocuje dosah a tvar oblaku otravné látky, který se vytvoří po rozptýlení látky na určitém území. Vstupním parametrem je rozloha území v hektarech. Program umožňuje zvolit podle typu látky jak následky primárního rozptylu volbou Rozptýlení (výbuch, rozstřík apod.), tak sekundárního odparu volbou Odpar z louže. Při bodovém užití otravné látky se zadává hodnota 0,01 ha, což je minimální programem akceptovaná hodnota. Výsledky jsou závislé na typu atmosférické stability. Největší vzdálenosti zpravidla dosáhne oblak za podmínek inverze (noc, jasno), nejmenší vzdálenosti při konvekci (letní den, jasno), průměrné podmínky představuje izotermie (den, zataženo, čerstvý vítr). S rostoucí silou větru se zpravidla dosah oblaku zmenšuje – vítr ho rozfouká. Tabulka různých typu atmosférické stability je uvedena v příloze uživatelského manuálu TerEx (23).

Pro potřeby vyhodnocení byla použita data uvedená v kapitole 4. 2. 1. Simulace možného útoku a hodnoty, které umožňuje model Poison. V seznamu nebezpečných látek byla nastavena bojová otravná látka sarin. Způsob uvolnění látky vzhledem k nastražené rozbušce byla nastavena volba rozptýlení (výbuch, rozstřík apod.). Látka je použita na jednom místě, tedy bodově a proto byla nastavena hodnota 0,01 ha, která je doporučena uživatelským manuálem. Vzhledem k umístění bojové otravné látky v budově byla nastavena rychlost větru 1 m/s. Tato hodnota rychlosti větru je zároveň stejná i mimo budovu, kde je směr větru jihovýchodní. Oblačnost v době provedení

útoku je nulová. Jak bylo výše uvedeno, doba vzniku teroristického útoku je ranní. Vzhledem k nastaveným parametrům, jako jsou rychlost větru 1 m/s, oblačnost nulová, doba vzniku ranní, je dle tabulek z uživatelského manuálu TerEx určena pro atmosférickou stabilitu inverze, což je parametr, který jsme zadali v simulaci možného útoku.

Model Poison vyhodnotil výše zadané hodnoty na možné ohrožení osob toxickou látkou výpisem (Obrázek 2. – Výpis výsledků vyhodnocení v modelu Poison) a to takto:

- nezbytná evakuace osob do vzdálenosti 1 200 metrů,
- doporučený průzkum toxické koncentrace do vzdálenosti od místa úniku 1 800 metrů.

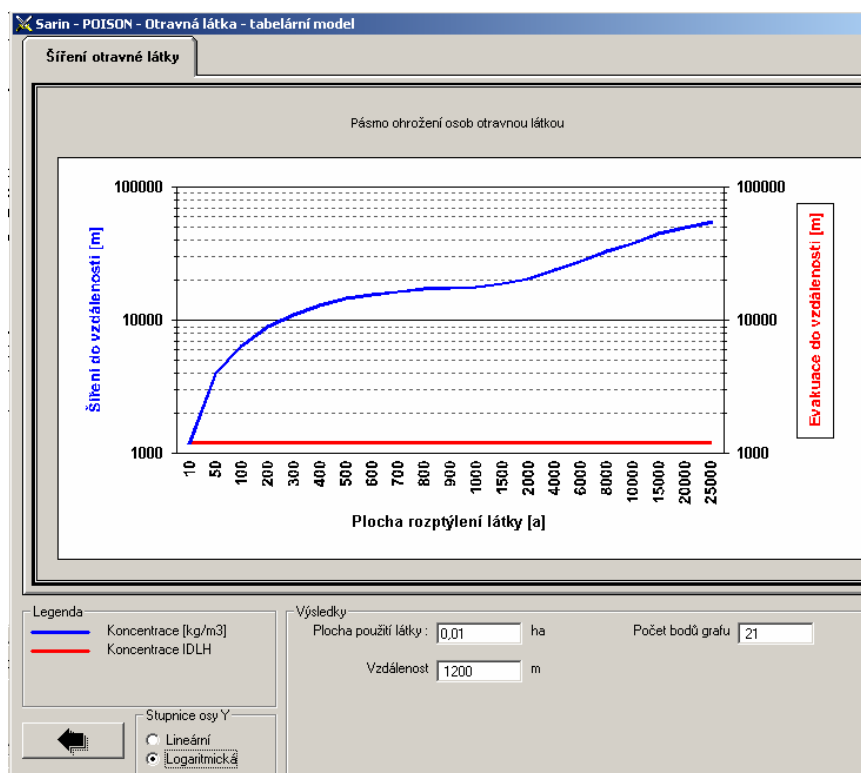
Obrázek 2. – Výpis výsledků vyhodnocení v modelu Poison

Další vyhodnocení modelu Poison je pomocí grafu (Graf 2. – Vyhodnocení šíření otravné látky v modelu Poison). Ten dává názornou představu o tom, jak se mění účinek sarinu při teroristickém útoku v závislosti na ploše rozptýlení otravné látky s šířením otravné látky do vzdálenosti.

Modrá křivka ukazuje závislost koncentrace látky na vzdálenosti od epicentra. Červená přímka vyznačuje IDLH, neboli koncentraci bezprostředně ohrožující život a zdraví. Bod, v kterém se protíná modrá křivka (koncentrace) s červenou přímkou (IDLH), označuje vzdálenost, do které musejí být lidé nezbytně evakuováni, aby nedošlo k jejich ohrožení toxickými účinky látky, tzn. do vzdálenosti 1200 metrů. V našem případě se v grafu modrá křivka a červená přímka protínají hned na začátku a to z důvodu bodového užití otravné látky, kde je plocha rozptýlení látky nastavena na minimální hodnotu 0,01 ha, kterou program akceptuje. V grafu je plocha rozptýlení látky značena jednotkou ar [a].

Pro lepší porozumění grafu lze také znázornit, do jaké vzdálenosti by byla nezbytná evakuace, kdyby byla plocha rozptýlení látky větší než naše zadaná hodnota. Na ose x (Plocha rozptýlení látky [a]) vztyčíme kolmici na požadované hodnotě plochy rozptýlené látky v arech. Vztyčená kolmice protne modrou křivku (koncentrace) a v místě protnutí na ose y (Šíření do vzdálenosti [m]) zjistíme požadovanou vzdálenost nezbytné evakuace, tedy pomyslnou červenou přímkou (IDLH).

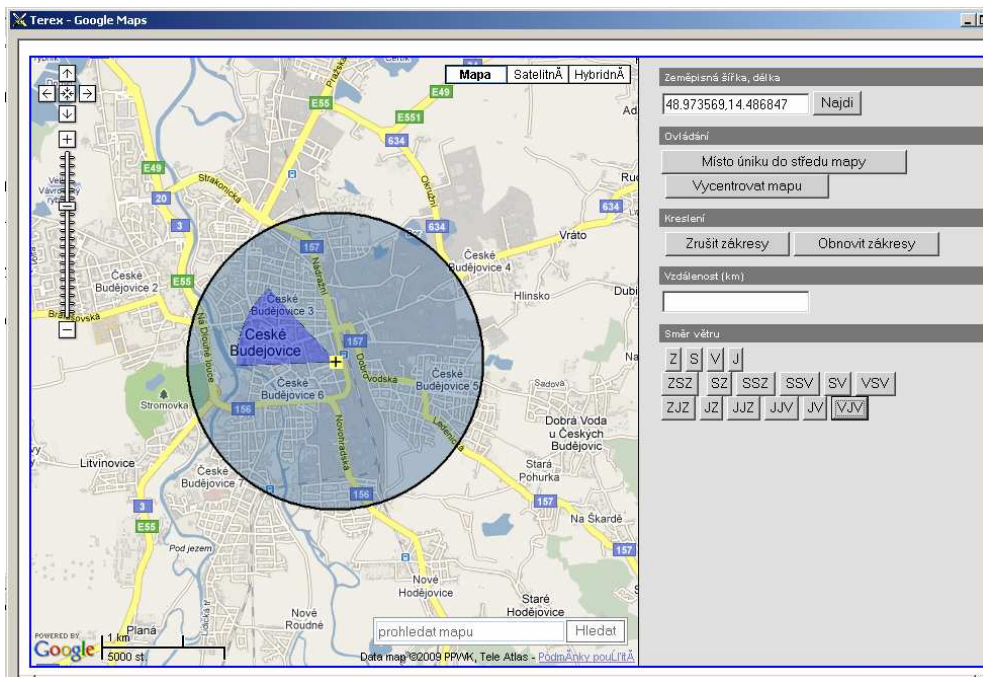
IDLH (Immediately Dangerous to Life and Health) – Koncentrace bezprostředně ohrožující život a zdraví. Maximální koncentrace nebezpečné látky ve vzduchu na pracovišti, z kterého může jedinec uniknout během 30 minut bez jakýchkoliv příznaků, které by narušily únik nebo by měly nevratné zdravotní následky.

Graf 2. – Vyhodnocení šíření otravné látky v modelu Poison

Jako nejpřehlednější znázornění v ohrožené lokalitě je v modelu Poison vyhodnocení v rozhraní Google Maps. Zde si každý snadno představí rozsah možného nebezpečí v dané oblasti. Přesně vymezený prostor umožňuje provést potřebná opatření na přesně daných místech.

Na mapovém vyhodnocení (Graf 3. – Vyhodnocení modelu Poison v rozhraní Google Maps) je vidět kruh znázorňující pásmo dosahu toxické koncentrace, která bezprostředně ohrožuje život a zdraví. V této oblasti by měl být proveden průzkum zamoření toxickou látkou do vzdálenosti 1 800 metrů. Dále je na mapě znázorněna modrá výseč, která je závislá na nastavení volby směru větru. V našem případě tedy směr větru jihovýchod. Modrá výseč vyznačuje pásmo ohrožení toxickou dávkou, tzn. šíření sekundárního oblaku (nižší koncentrace sarinu), ve kterém by měla být provedena nezbytná evakuace do vzdálenosti 1 200 metrů. Křížek ve žlutém poli označuje místo teroristického útoku, tedy dopravně obchodní centrum Mercury, kde se vytvořil tzv. primární oblak (vysoká koncentrace sarinu).

Graf 3. – Vyhodnocení modelu Poison v rozhraní Google Maps

4. 3. Teroristický útok výbušninou před budovou vlakového nádraží v Českých Budějovicích

4. 3. 1. Simulace možného útoku

Pro druhý teroristický útok jsem našel inspiraci spojenou s bombovými útoky, které se řadí mezi jeden nejčastěji používaný způsob útoku nejen ve světě, ale i v Evropě (Madrid, Londýn – viz. kapitola 1. 2. 3. Terorismus ve světě), čímž se hrozba terorismu, z pohledu geografického, k naší republice značně přiblížila.

Simulace

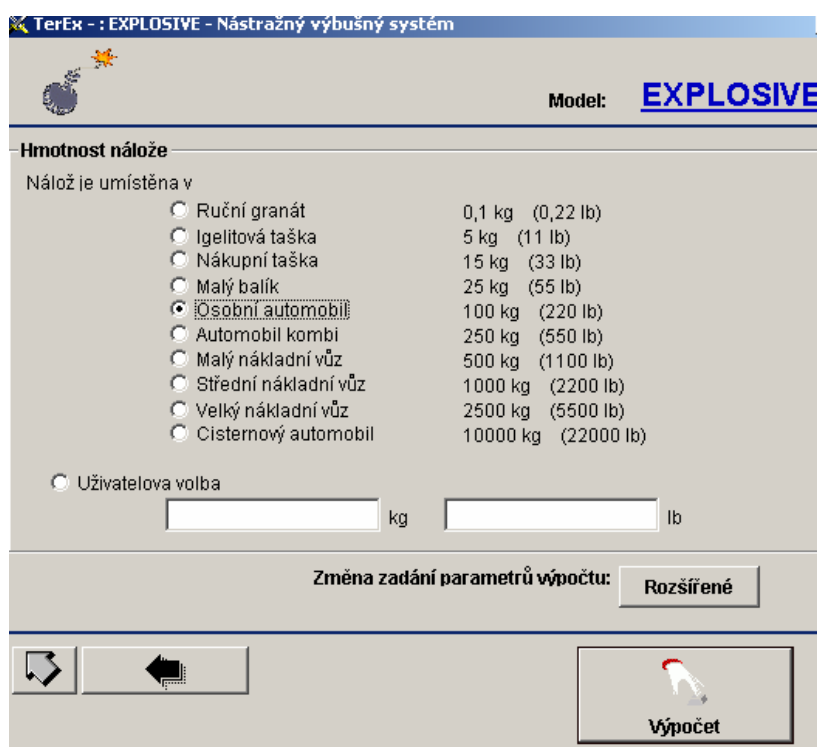
V pracovní den v ranních hodinách zastaví před vlakovým nádražím a na náměstí Přemysla Otakara II v Českých Budějovicích dva osobní automobily.

Z osobních automobilů vystoupí osoby a zmizí neznámo kam. Po několika minutách od zaparkování automobilů, se městem ozvou v rozmezí několika minut dvě po sobě jdoucí exploze. Na tísňovou linku 112 přicházejí telefonáty o explozích před hlavním vlakovým nádražím a na náměstí Přemysla Otakara II. Na obou místech vznikla panika a jsou hlášeni mrtví a mnoho zraněných. Přeživší osoby mají mnohočetná zranění tržného charakteru, popáleniny, zlomeniny, protržené ušní bubínky, pneumotoraxy. Oba výbuchy měly stejný činitel a to exploze osobních automobilů. Při následném šetření bylo zjištěno, že v osobních automobilech byla odpálena asi 100 kilogramová nástraha. Podle nalezených indicií se zjistilo, že se jednalo o plastickou trhavinu semtex (viz. kapitola 1. 2. 2. 1. Konvenční terorismus).

4. 3. 2. Vyhodnocení v programu TerEx

V programu TerEx byl pro tento teroristický útok použit model Explosive. Model Explosive je určen pro odhad následku exploze nástražného výbušného systému. Program umožňuje v základní volbě buď přímo zadat vlastní parametr hmotnosti nálože, nebo nechat parametr hmotnosti odhadnout programem podle toho, v čem je nálož umístěna. V rozšířeném zadání lze ještě vybrat typ výbušniny v náloži. V základní volbě nebo v rozšířeném zadání při volbě neznámá výbušnina je vždy použita nejhorší možná varianta typu výbušniny (23).

Pro potřeby vyhodnocení v modelu Explosive jsou použita data, uvedená v kapitole 4. 3. 1. Simulace možného útoku, které jsou shodné pro obě zmíněná místa útoku. V základní volbě byl nastaven parametr osobní automobil, kde program TerEx odhadl hmotnost nálože na 100 kg. Vlastní volba hmotnosti nálože nebyla využita, neboť byl právě ponechán odhad na programu (Obrázek 3. – Nastavení parametrů v modelu Explosive). V rozšířeném zadání byl zvolen typ výbušniny v náloži semtex.

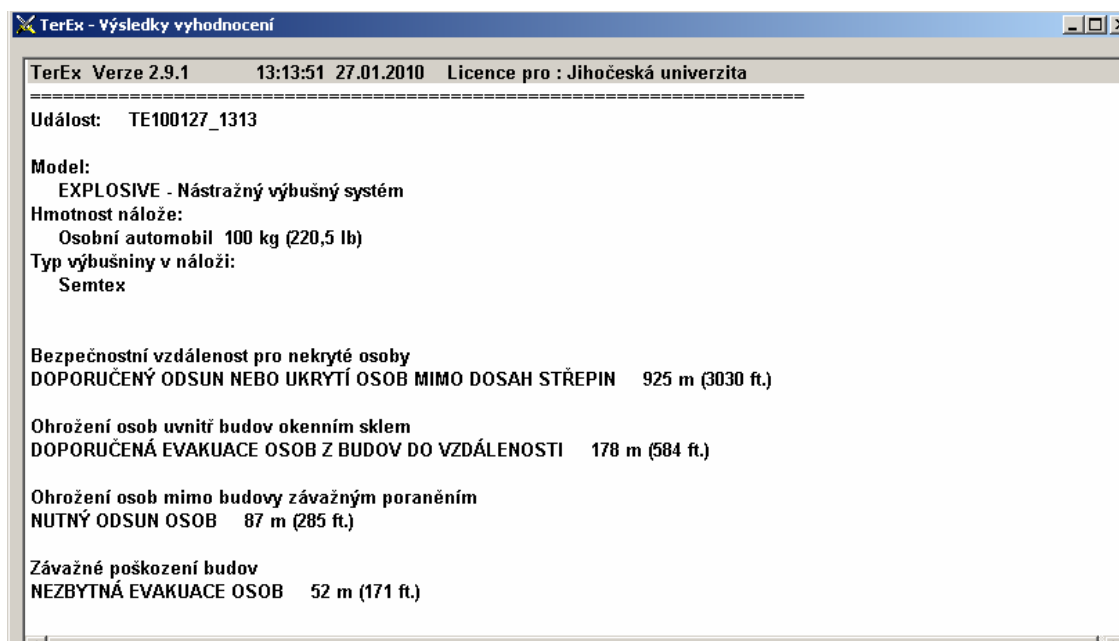

Obrázek 3. – Nastavení parametrů v modelu Explosive

Model Explosive vyhodnotil výše zadané hodnoty na možné ohrožení osob nástražným výbušným systémem výpisem (Obrázek 4. – Výpis výsledků vyhodnocení v modelu Explosive) a to takto:

- nezbytná evakuace, z důvodu závažného poškození budov, do vzdálenosti 52 metrů,
- nutný odsun osob, které se nacházejí mimo budovy a jsou ohroženy závažným poraněním, do vzdálenosti 87 metrů,
- doporučená evakuace osob z budov, z důvodu ohrožení osob uvnitř budovy okenním sklem, do vzdálenosti 178 metrů,
- doporučený odsun do bezpečné vzdálenosti pro nekryté osoby nebo ukrytí osob mimo dosah střepin do vzdálenosti 925 metrů.

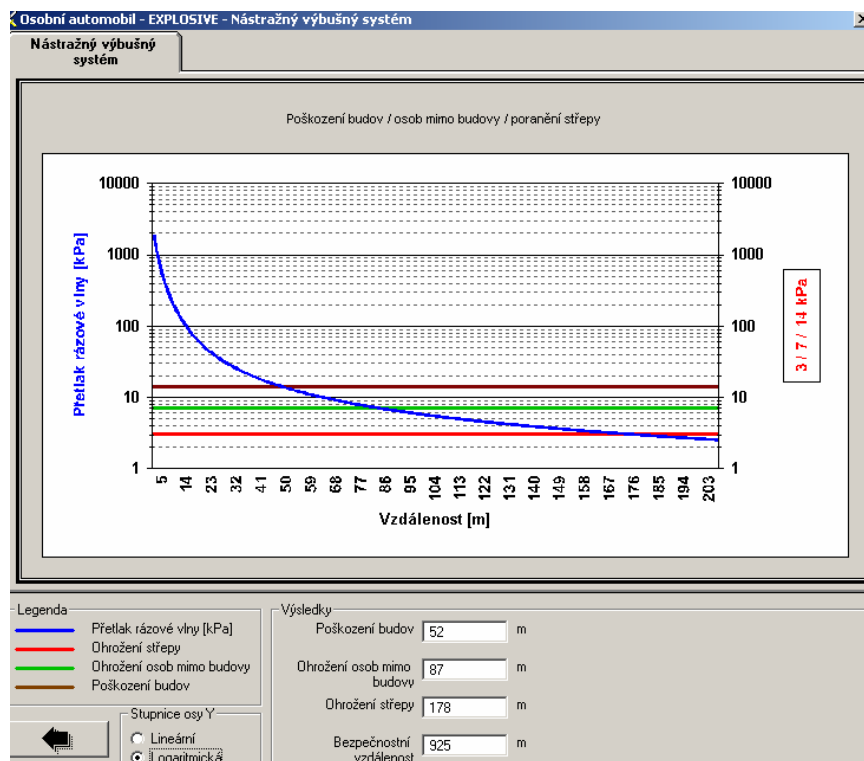
V tomto případě by se jednalo o opatření, která by se prováděla před vlastní explozí nástražného výbušného systému. V případě exploze jsou následky popsány dále.

Obrázek 4. – Výpis výsledků vyhodnocení v modelu Explosive

Model Explosive vyhodnotil simulovanou situaci pomocí grafu (Graf 4. – Vyhodnocení šíření následků nástražného výbušného systému v modelu Explosive), který představuje závislost přetlaku rázové vlny na vzdálenosti od epicentra výbuchu, což znázorňuje modrá křivka. Tato modrá křivka protíná v různých bodech jednotlivé barevně označené přímky. Hnědá přímka protnuta modrou křivkou ukazuje bod, do jaké vzdálenosti byly pravděpodobně závažně poškozeny budovy (statická poškození, zřícení aj.) a kde bude potřeba provést nezbytná evakuace osob do vzdálenosti 52 metrů. Zároveň v této vzdálenosti byly bezprostředně ohroženy osoby na životě a zdraví vlastní explozí (tržná zranění, zlomeniny, smrt) a zejména prošlehem (popáleniny). Zelená přímka protnuta modrou křivkou ukazuje bod, do jaké vzdálenosti byly ohroženy osoby mimo budovy přímým účinkem tlakové vlny, která jim mohla způsobit závažná poranění (pohmožděny, zlomeniny, pneumotorax apod.). Tato oblast je do vzdálenosti 87 metrů. Červená přímka protnuta modrou křivkou ukazuje bod, do jaké vzdálenosti byla vyražena okna budov a osoby uvnitř budov mohly být ohroženy okenním sklem. Toto ohrožení (řezné rány) pro osoby je do vzdálenosti 178 metrů. Dále je v grafu uvedena bezpečná vzdálenost pro nekryté osoby, kde nedojde k ohrožení tlakovou

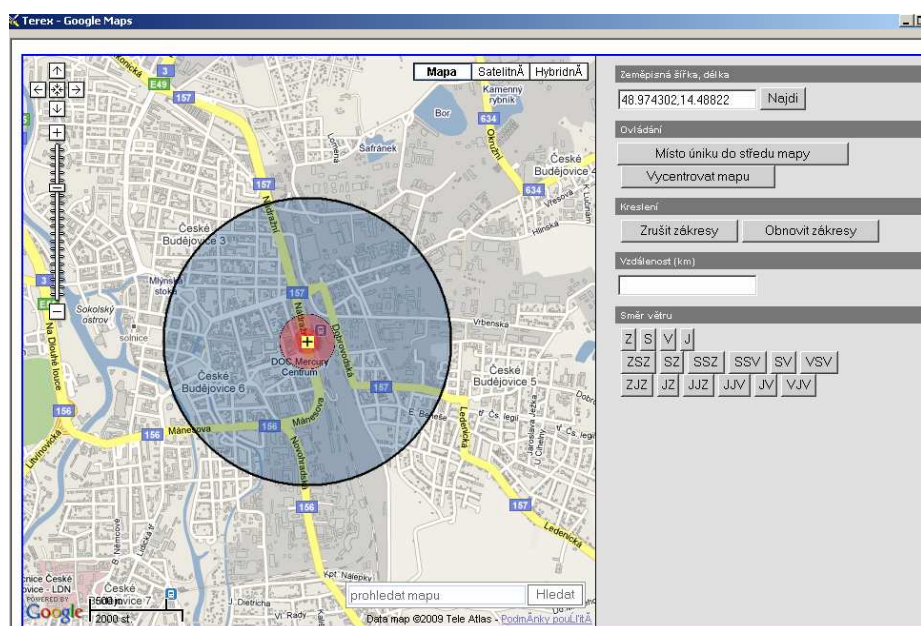
vlnou ani jejími sekundárními účinky (letícími střepy, různými dalšími předměty apod.). Tato bezpečná vzdálenost je 925 metrů.

Graf 4. – Vyhodnocení šíření následků nástražného výbušného systému v modelu *Explosive*

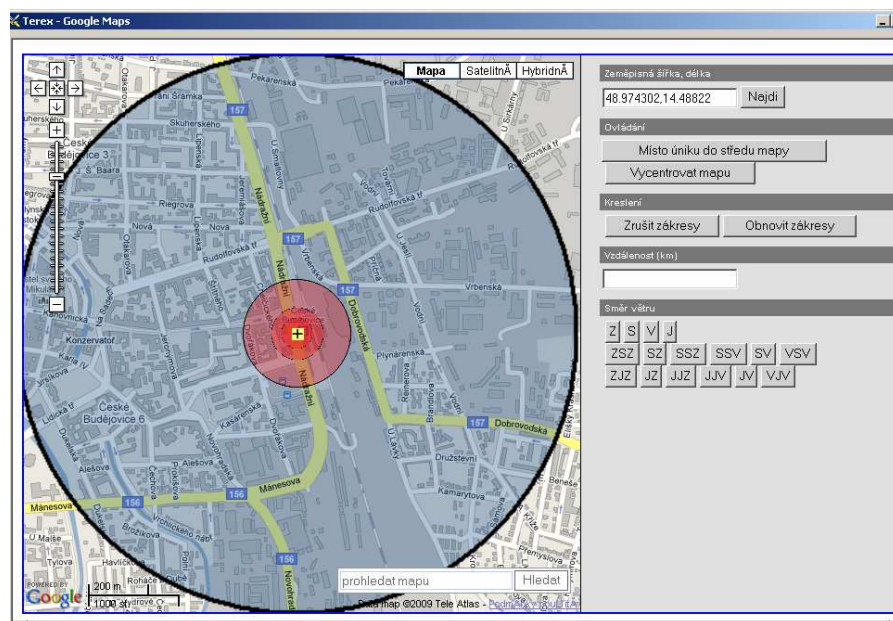
Posledním vyhodnocením v modelu *Explosive* jsou grafy v rozhraní Google Maps. Jsou zde uvedena dvě místa možných útoků, u kterých je vymezen rozsah různého nebezpečí v dané oblasti.

Na mapovém vyhodnocení prvního místa exploze nástražného výbušného systému v osobním automobilu před vlakovým nádražím v Českých Budějovicích (Graf 5. – Vyhodnocení modelu *Explosive* v rozhraní Google Maps – vlakové nádraží), je vidět kruh s modrou výplní znázorňující oblast dosahu střepin, které ohrozily život a zdraví nekrytých osob do vzdálenosti 925 metrů.

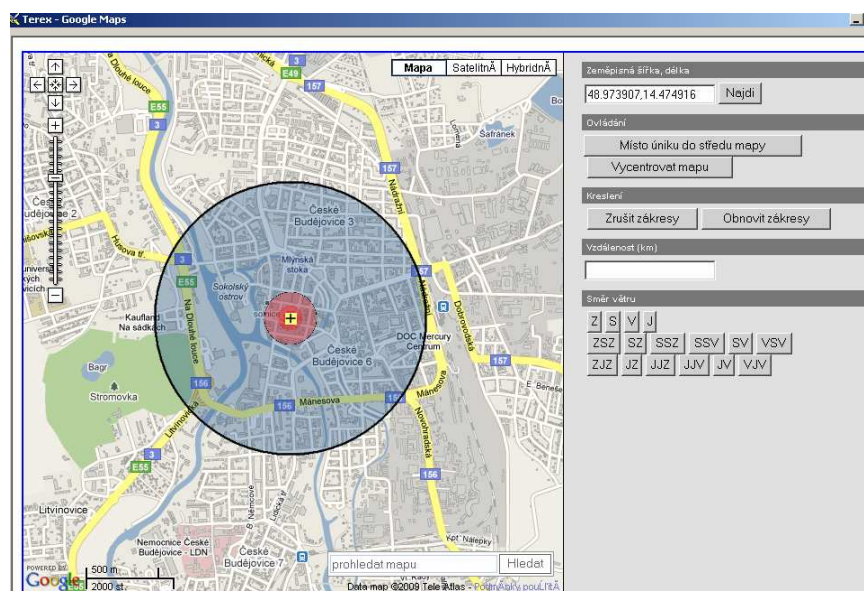
Graf 5. – Vyhodnocení modelu Explosive v rozhraní Google Maps – vlakové nádraží

Dále jsou v grafu s větším přiblížením (Graf 6. – Vyhodnocení modelu Explosive v rozhraní Google Maps – vlakové nádraží) znázorněny tři kruhové oblasti červenou barvou různých stupňů světlosti. Kruh s nejnižším stupněm světlosti červené barvy označuje oblast, ve které byly ohroženy osoby okenním sklem uvnitř budov, do vzdálenosti 178 metrů. Kruh se středním stupněm světlosti červené barvy označuje oblast, kde osoby nacházející se mimo budovy byly ohroženy závažným poraněním, do vzdálenosti 87 metrů. Kruh s nejvyšším stupněm světlosti červené barvy označuje oblast závažného poškození budov do vzdálenosti 52 metrů. Křížek ve žlutém poli označuje místo exploze, tedy umístění osobního automobilu před vlakovým nádražím v Českých Budějovicích.

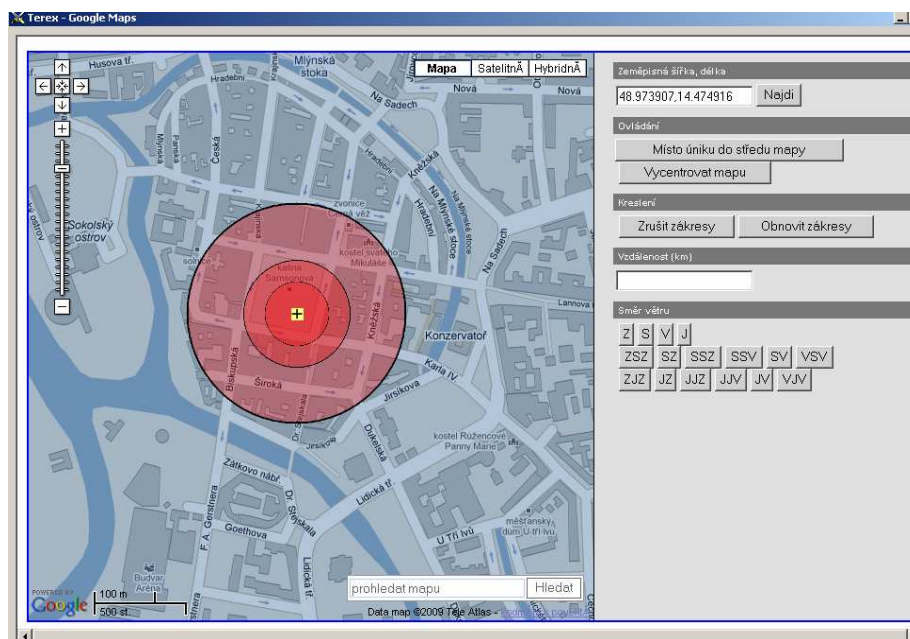
Graf 6. – Vyhodnocení modelu Explosive v rozhraní Google Maps – vlakové nádraží

Druhé místo exploze nástražného výbušného systému v osobním automobilu je na náměstí Přemysla Otakara II v Českých Budějovicích (Graf 7. – Vyhodnocení modelu Explosive v rozhraní Google Maps – náměstí Přemysla Otakara II).

Graf 7. – Vyhodnocení modelu Explosive v rozhraní Google Maps - náměstí Přemysla Otakara II

Uvedené místo je také pro lepší přehlednost vyznačených kruhových oblastí přiblíženo (Graf 8. – Vyhodnocení modelu Explosive v rozhraní Google Maps – náměstí Přemysla Otakara II). Výsledné údaje při explozi nástražného výbušného systému v osobním automobilu na náměstí Přemysla Otakara II jsou stejné s výslednými údaji s explozí nástražného výbušného systému v osobním automobilu před vlakovým nádražím.

Graf 8. – Vyhodnocení modelu Explosive v rozhraní Google Maps – náměstí Přemysla Otakara II

4. 4. Postup hlavních složek IZS u vybraných teroristických útoků

Všechny hlavní složky mají k dispozici Katalog typových činností složek IZS při společném zásahu, který je nezbytný pro zvládnutí jednotlivých krizových situací. Jde o souhrn doporučených typových postupů, zásad a opatření k vyřešení krizových situací.

Pro simulované situace teroristických útoků použití sarinu v dopravně obchodním centru Mercury a použití výbušniny před budovou vlakového nádraží

v Českých Budějovicích by se, vzhledem k předpokládanému výskytu většího počtu raněných a obětí, použila typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí. Tato typová činnost je vedena v Katalogu typových činností pod označením STČ – 09/IZS.

V typové činnosti, kde se vymezuje charakter a druh mimořádné události, je nasimulovaná situace pro teroristický útok použití sarinu v dopravně obchodním centru Mercury v Českých Budějovicích popsána takto:

Mimořádné události, při kterých je prokázána přítomnost nebezpečných látek (např. CBRNE – mezinárodní zkratka chemických, biologických, radioaktivních, jaderných a explozivních látek) a záchranáři musí používat odpovídající stupeň ochrany. Teprve po omezení kontaminace a následné dekontaminaci postižených osob jsou dekontaminované osoby předány zdravotníkům (34).

Pro teroristický útok při použití výbušniny v osobním automobilu před budovou vlakového nádraží v Českých Budějovicích je popsána takto:

Mimořádná událost, u které zjištěné podmínky na místě zásahu umožňují, aby třídění raněných prováděl personál ZZS přímo na místě, nebo co nejbližší místu, kde se raněné osoby nacházejí, bez zjevného ohrožení zdravotníků. V případě, že by ohrožovaly raněné a záchranáře další možné účinky MU (např. další výbuch, zřícení budov) je nutné raněné osoby odnést (transportovat) do bezpečné vzdálenosti. Toto provádějí zpravidla hasiči (ochranné prostředky), kteří raněné osoby předávají zdravotníkům (34).

4. 4. 1. Úkoly a činnosti sil a prostředků hlavních složek IZS

V typové činnosti STČ – 09/IZS je vymezen standardní postup, který mají plnit hlavní složky IZS, a tato typová činnost by se použila pro obě vybrané mimořádné události. Standardní postupy v typové činnosti se rozdělují na (34):

- úkoly a činnosti sil a prostředků jednotek PO,
- úkoly a činnosti sil a prostředků ZZS včetně LZS,
- úkoly a činnosti sil a prostředků Policie ČR.

Úkoly a činnosti složek IZS, které souvisejí s detekcí nebezpečné látky na místě MU, jsou v této kapitole označeny *tučně a kurzívou*.

Úkoly a činnosti sil a prostředků jednotek PO:

1. převzít řízení zásahu a rozčlenit místo zásahu na sektory vyhledávací a záchrany, popř. stanovit nebezpečné zóny s charakteristickým nebezpečím pro režim pohybu záchranářů a dalších osob a sektor zdravotnické pomoci,
2. při zjištění neočekávaně velkého počtu raněných nebo obětí požádat operační a informační střediska (OPIS) IZS kraje o vyhlášení 3.– 4. stupně poplachu,
3. zřídit štáb velitele zásahu, spolupracovat s vedoucím lékařem,
4. zajišťovat od počátku v rámci průzkumu, a pokud je to proveditelné, i označovat místa, kde jsou raněné osoby nebo oběti MU – nehrozí-li zjevně nebezpečí šíření účinků MU, součástí průzkumu je vyhledávání a třídění osob,
5. provádět odsun raněných na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných,
6. stanovit a průběžně upřesňovat způsob ochrany v jednotlivých prostorách zásahu – zónách,
7. zamezit dalšímu šíření účinků MU, zejména uhasit požáry, zamezit úniku nebezpečných látek, neprodleně zahájit souběžné činnosti na záchranu raněných osob ***včetně omezení expozice nebezpečnou látkou na poškozené osoby***,
8. vyčlenit prostor pro poskytování zdravotní péče – stanoviště pro shromáždění a třídění raněných, po dohodě s vedoucím lékařem zásahu (TRIAGE),
9. ***požádat OPIS IZS kraje v případě zjištění nebezpečných látek, zejména látek CBRNE, o další prostředky pro detekci nebezpečných látek a vyžádat si podrobné informace o nebezpečnosti těchto látek***,
10. ***vyčlenit, v případě potřeby, prostor pro dekontaminaci osob a prostor pro dekontaminaci techniky***,
11. organizovat dostupné síly pro vyhledávání, třídění a transport raněných, organizovat osobní pomoc přihlížejících pro transporty nebo doprovody raněných osob,
- pokud se raněné osoby nachází v nebezpečné zóně, ve které je pohyb záchranářů podle rozhodnutí velitele zásahu možný jen za využití ochranných prostředků, provést

třídění raněných metodou START (viz. Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu – metodický list č. 11) a provést jejich transport (páteřní desky, scoop rámy, náhradní nosítka apod.) do místa shromaždiště raněných jen silami a prostředky JPO, výjimečně za pomoci osoby vybavené vlastními nebo zapůjčenými ochrannými prostředky (osoby způsobilé a znalé v jejich využívání např. Báňská záchranná služba),

- provádět dekontaminaci osob (pacientů i záchranářů) a techniky v případě zjištění kontaminace látkami CBRNE,

12. zajistit osvětlení plochy zásahu a shromaždiště raněných při zhoršení viditelnosti,

13. zabezpečit (technicky) u déletrvajících zásahu pracoviště velitele zásahu a jeho štábu,

14. zabezpečovat radiové spojení se zúčastněnými složkami IZS a s KOPIS, případně požádat KOPIS o zřízení informačního centra pro veřejnost a zorganizovat tok informací z místa zásahu pro potřeby informačního centra, podle přílohy listu operačních středisek – Princip informačního centra,

15. provést potřebné likvidační práce – postupy provádění likvidačních prací konzultovat se zástupci orgánů činných v trestním řízení za účelem zachování stop,

16. poskytnout potřebnou vyžádanou technickou i informační součinnost soudním lékařům a dalším orgánům činným v trestním řízení,

17. povolat v případě potřeby týmy posttraumatické pomoci pro zasahující záchranáře, např. psychology HZS krajů.

Úkoly a činnosti ZZS včetně LZS:

1) upřesnění tísňové výzvy první posádkou na místě zásahu z pohledu rozsahu, typu a závažnosti zdravotnických následků – spuštění traumatologického plánu ZZS odpovídajícího stupně, případné povolání záložních sil dle odpovídajícího stupně traumatologického plánu ZZS,

2) zajištění vedení zdravotnické části zásahu v přednemocniční fázi předem určeným a odborně způsobilým lékařem po celou dobu zásahu složek IZS, který zodpovídá za

organizační zajištění splnění úkolů ZZS (dále jen „vedoucí lékař zásahu“) a který se v případě potřeby stává členem štábu velitele zásahu,

3) rozhodnutí o velikosti, způsobu členění, počtu vstupů a vybavení stanoviště pro shromáždění, ošetření a přetřídění raněných osob (dále jen „stanoviště pro shromáždění, ošetření a třídění raněných“), počtu třídících a ošetřovatelských týmů na shromaždišti raněných, bezpečnosti pacientů a zasahujících týmů a dostupnosti odsunové trasy včetně přistávací plochy pro LZS (viz. „Stanoviště pro shromáždění a třídění raněných“ v příloze č. 1 spol. listu),

4) rozhodnutí, zda bude velitel zásahu požádán o aplikaci metody START v případě nedostatečného počtu zdravotníků nebo příliš velké plochy mimořádné události, nepostižitelné silami ZZS (***pokud velitel zásahu nenařídí START samostatně z důvodu nutnosti ochranných prostředků či speciálního výcviku osob pro pohyb v nebezpečné zóně***),

5) lékařské třídění pacientů určenými skupinami RLP přímo v terénu a stanovení priorit ošetření a odsunu (triage) vždy, kdy je to možné a bezpečné, obvykle v součinnosti v rámci vyhledávacích a záchranných skupin vytvářených velitelem zásahu,

6) lékařské třídění pacientů přinesených, přivedených nebo samostatně se dostavivších na shromaždiště raněných,

7) případně následné lékařské přetřídění na vstupu shromaždiště raněných, třídili v terénu jiné složky metodou START,

8) zajištění odborné přednemocniční neodkladné péče v rozsahu dle podmínek a okolností na místě zásahu a následného urgentního odsunu zajištěných pacientů z prostoru shromaždiště raněných podle výsledků lékařského třídění,

- poskytnutí odborné přednemocniční neodkladné péče za použití odpovídajících osobních ochranných prostředků a izolačních ochranných prostředků (v případě potřeby), které jsou v omezeném počtu na ÚSZS a zajištění přepravy osob v izolačním přepravním prostředku na základě konzultace s odpovědným pracovníkem OOVZ,

9) směřování pacientů do vhodných cílových lůžkových zdravotnických zařízení poskytujících specializovanou, urgentní nemocniční péči podle závažnosti a charakteru zranění,

- 10) zajištění transportu ostatních raněných do spádových zdravotnických zařízení s vhodným výběrem odsunových prostředků ve spolupráci s velitelem zásahu,
- 11) konstatování smrti osob a označení ostatků visačkou v rámci lékařského třídění. Výkony spojené s ohledáním těla a vyplnění Listu o prohlídce mrtvého provádí lékař ZZS jen v ojedinělých případech. Při větším počtu zemřelých (desítky až stovky) lékaři ZZS pouze konstatují smrt, další dokumentace a úkony spojené s ohledáním těla jsou v kompetenci PČR a krajského ústavu soudního lékařství,
- 12) koordinace součinnosti s praktickými lékaři (v případě potřeby) a v mimopracovní době se službou LSPP na základě pevných smluvních ujednání, popř. v případě podezření na výskyt nebo výskytu infekčního onemocnění nebo použití biologických agens – organizace postupu dle pokynů ochrany veřejného zdraví (OOVZ),
- 13) zajištění následných transportů do zdravotnického zařízení vyššího typu u pacientů vyžadujících specializovanou péči,
- 14) *zajištění transportu vhodných antidot z Toxikologického informačního centra do místa zásahu,*
- 15) *použití odpovídajících osobních ochranných prostředků výjezdové skupiny v případě nutnosti pohybu v kontaminovaném prostoru nebo při ošetření a manipulaci s potencionálně kontaminovanými osobami,*
- 16) poskytnutí informací PČR o pacientech zemřelých během transportu do cílového zařízení (pod jejich třídícím číslem) pro potřeby šetření PČR a Soudního lékařství,
- 17) součinnost s dalšími základními složkami IZS a ostatními složkami IZS prostřednictvím operačních a informačních středisek složek IZS.

Úkoly a činnosti sil a prostředků Policie ČR:

1. přijmout opatření k uzavření prostoru zásahu a regulaci dopravy v okolí místa zásahu (účinnost omezujících a regulačních opatření stoupá s přibývajícím silami),
2. zabezpečit realizaci režimových opatření na vstupech a výstupech do/z vnější zóny,
3. evidovat osoby postižené mimořádnou událostí (MU), které samostatně opouštějí uzavřený prostor přes výstupy obsazené policií (za dodržení stanovených opatření přijatých pro ochranu životů a zdraví osob ve složkách – byla-li stanovena),

4. dále na vyžádání vést ve stanoveném rozsahu evidenci *dekontaminovaných*, ošetřených nebo evakuovaných osob ve spolupráci s velitelem zásah, vedoucím lékařem nebo dalšími zúčastněnými složkami,
5. zúčastnit se identifikace osob,
6. organizovat prohledávání (propátrání) velkých prostorů za účelem vyhledávání raněných, obětí, trosk apod. (zejména u pádů letadel),
7. zúčastnit se v případě potřeby a možností dokumentace procesu třídění raněných – doprovod každého třídícího týmu a zaznamenání polohy postižených do podrobného plánu místa zásahu (plocha, sedadlo v autobuse, apod.) s označením postiženého dle přiděleného registračního čísla (třídící karta), nebo jiného charakteristického znaku,
8. v případě mimořádných událostí s vysokým počtem lehce a středně-těžce raněných (zelená a žlutá priorita) vyčlenit síly k poskytnutí první pomoci lehce raněným obětem. (Tento požadavek může být směřován zejména na Policii ČR, ve větších městech také na obecní, městskou policii). Tyto vyčleněné síly budou úzce spolupracovat se ZZS, která poskytne potřebný zdravotnický materiál (zejména obvazový), včetně ochranných prostředků (např. chirurgické rukavice, roušky, zástěry),
9. poskytnout výpomoc při značení stanoviště pro shromáždění a třídění raněných,
10. zajistit bezpečnost a pořádek na shromaždišti raněných,
11. navrhnout odsunové trasy, v případě potřeby plochy pro otáčení nebo odstavení vozidel,
12. regulovat dopravu v místě zásahu a na určených odsunových trasách nebo odstavených plochách pro vozidla, případně na stanovených objízdných trasách,
13. zajistit a dohlížet na přistávací plochu/y pro vrtulníky,
14. zajistit dohled nad vyznačeným prostorem pro ukládání zemřelých,
15. předávat potřebné informace o situaci příslušníku(ům) Policie ČR, který spolupracuje s Informačním centrem (viz. příloha Princip informačního centra),
16. zabezpečovat spojení mezi velitelem zásahu a orgány činnými v trestním řízení,
17. pořizovat obrazovou nebo jinou dokumentaci pro potřeby orgánů činných v trestním řízení,
18. zabezpečit nasazení vrtulníku Policie ČR letecké služby k:

- a) vzdušnému průzkumu, řízení zásahu a dokumentování MU s využitím přenosu obrazu do štábu velitele zásahu k operativnímu rozhodování o nasazení sil do prostředků IZS,
- b) přepravě osob (odborníků) a speciálních prostředků na místo MU,
- c) přepravě zraněných osob z místa MU,
- d) leteckému hašení těžko dostupných míst MU.

4. 4. 2. Postup velitele zásahu složek IZS na místě MU, kde nejsou detekovány a kde jsou detekovány nebezpečné látky

V typové činnosti STČ – 09/IZS jsou popsány postupy velitele zásahu složek IZS pro situace na místě MU bez přítomnosti nebezpečných látek a i s jejich přítomností. V postupech je uvedeno toto (34):

Postup velitele zásahu složek IZS na místě MU, kde nejsou detekovány nebezpečné látky a záchranáři nejsou bezprostředně ohroženi šířícími účinky MU:

1. Při příjezdu do blízkosti mimořádné události (MU) vizuálně provádí předběžný průzkum. V rámci předběžného průzkumu sleduje situaci na místě MU, zejména provoz na komunikacích, polohu, stav a pohyb osob, terén a průvodní jevy MU, únik látek, kouř apod. Pokud je s MU spojen požár nebo výbuch, stanoví, z kterého směru je k místu požáru nebo výbuchu možný přístup pro potřebné síly a prostředky (dále jen „SaP“) složek IZS.
2. Pokud není místo a okolnosti MU zcela přehledné, nařídí provedení průzkum na místě zásahu, kterým se provádí zejména vyhledávání osob a monitoring (měření) terénu a ovzduší z hlediska výskytu nebezpečných látek. Dále se zjišťuje jiné možné zdroje, které mohou způsobit následné ohrožení (elektrická vedení, plynovod, parovody,...).
3. Stanoví organizace zásahu, sektory, způsob resp. stupeň ochrany záchranářů.
4. Nařídí uhasit malé požáry, provést nebo vyžádat běžná technicko-organizační zabezpečovací opatření (odpojení baterie, uzavření nebo vypnutí vedení energetických sítí, zastavení provozu na komunikaci apod.).

5. Po domluvě s vedoucím lékařem zásahu stanoví stanoviště pro shromažďování a třídění raněných v co nejkratší transportní vzdálenost od místa MU (nejlépe nezávislý příjezd a odjezd vozidel IZS, je možné využít i budovy v těsném sousedství místa MU nebo stany).
6. Nařídí již v rámci průzkumu zahájit vyhledávání, označování raněných osob a obětí podle metody START a jejich odsun na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných.
7. Nařídí zahájit třídění raněných metodou START, pro to vyčlení skupinu třídění raněných ve složení 1+2 a vybavenou třídícími páskami (označením). Po domluvě s vedoucím lékařem zásahu určí do čela skupiny nejlépe lékaře nebo zdravotníka, případně další osobu se zdravotnickou kvalifikací. Podle potřeb nebo informací skupiny třídění raněných nařídí vyprošťování raněných, pokud je to zapotřebí.
8. Vytváří postupně co největší počet (podle S+P na místě) dvoučlenných skupin s nosítky pro transport raněných. Skupiny přenáší (odvedou) raněné na shromaždiště raněných, případně se před transportem zapojí do činnosti skupiny třídění raněných, zejména pomáhají ve vyprošťování a s úkony první pomoci (zástava krvácení, polohování, příprava na transport).
9. V případě MU s velkým počtem raněných osob požádá cestou operačního a informačního střediska IZS kraje (KOPIS) o posílení SaP podle druhu MU situace –zejména o povolání lékaře a veškerých dosažitelných zdravotnických SaP (pokud není již na místě některá posádka ZZS), pokud je velký počet obětí požádá o přivolání soudního lékaře. Upřesní s KOPIS vhodnost vyhlášení třetího nebo čtvrtého stupně poplachu.
10. Rozčleňuje dále místo zásahu podle situace, např. stanoví místo pro přistání vrtulníku atd. Hned po příjezdu Policie ČR nechá zcela uzavřít místo zásahu, na kterém se budou pohybovat jen záchranáři a osoby poskytující osobní nebo věcnou pomoc.
11. Nařídí provedení likvidačních prací (obvykle až po přemístění všech raněných osob na shromaždiště raněných). Způsob provedení likvidačních prací konzultuje s orgány činnými v trestním řízení a s dalšími vyšetřujícími orgány, jsou-li již na místě zásahu – v opačném případě nařídí pečlivou dokumentaci místa a omezí likvidační práce na nezbytné minimum.

12. Organizuje v dohodě s vedoucím lékařem zásahu, případně s přítomnými soudními lékaři, odvoz obětí.

13. Dohodne se zástupci ZZS a Policie ČR na způsobu informování veřejnosti a médií, stanoví osoby oprávněné podávat na místě zásahu informace.

14. Vyčká příjezdu orgánů činných v trestním řízení a dalších operačními středisky povolaných vyšetřujících orgánů, předá jim vyžádané informace, případně dohodne s nimi způsob pomoci při vyšetřovacích úkonech.

15. Ukončí zásah po předání místa zásahu vyšetřujícím orgánům.

Postup velitele zásahu složek IZS na místě MU, kde jsou detekovány nebezpečné látky (zejména CBRNE) a záchranáři jsou bezprostředně ohroženi šířícími účinky MU.

Postup velitele zásahu složek IZS, kde jsou detekovány nebezpečné látky, se liší v bodech 4. a 5. oproti postupu velitele zásahu složek IZS, kde nejsou detekovány nebezpečné látky. Změny u bodů:

4. Požádá KOPIS o okamžité povolání sil a prostředků, zejména prostředků pro detekci nebezpečných látek a pro dekontaminaci, a vyžádá si podrobné informace o nebezpečnosti těchto látek, jejich účincích a způsobu ochrany,

5. Stanoví stupeň ochrany záchranářů a nařídí provedení bezprostředně nutných záchranných prací, přičemž bezprostředně nutné je uhasit požáry a zamezit šíření nepříznivých účinků MU, přičemž okamžitě:

- nařídí vytyčení nebezpečné zóny a vnější zóny,
- po dohodě s vedoucím lékařem zásahu rozhodne o umístění stanoviště pro shromáždění a třídění raněných těsně za hranicí nebezpečné zóny,
- rozhodne o způsobu dekontaminace a zřídí místo dekontaminace raněných na hranici nebezpečné zóny co nejbližší třídící stanoviště raněných,
- přikáže vedoucímu lékaři zásahu, aby třídil raněné podle charakteru ranění na ty, které je možné dekontaminovat, a ostatní těžce raněné, u nichž možná dekontaminace spočívá pouze v šetrném rozstříhání ošacení.

Dále se vzhledem k detekci nebezpečných látek upravil postup u zbylých bodů postupu velitele zásahu složek IZS, kde nejsou detekovány nebezpečné látky, a to takto:

- skupina třídění raněných i postupně vytvářené transportní skupiny jsou složeny pouze z hasičů, výjimečně i dalších záchranářů disponujících stanovenými ochrannými prostředky,
- vzhledem k rychlému vyčerpání fyzických sil hasičů, provádějících transport raněných, dbá velitel zásahu na jejich střídání a nutný odpočinek,
- hasiči třídí raněné metodou START a přináší (přivádí) je k dekontaminaci v pořadí daném touto metodou. Po dekontaminaci provádí vedoucí lékař zásahu (nebo jiný zdravotník) přetřídění, popř. lékařské třídění, a stanoví priority pro převoz do nemocnic,
- vstup vyšetřujících orgánů na místo zásahu do nebezpečné zóny je možné povolit až po dekontaminaci terénu, případně po neutralizaci nebo rozptýlení nebezpečných látek – výjimečně je možné vycvičené osobě zapůjčit (poskytnout) stanovené ochranné prostředky,
- všechny raněné osoby i záchranáři musí při opuštění nebezpečné zóny projít dekontaminací, prostřednictvím ZOS ZZS informovat cílová zdravotnická zařízení.
- po ukončení zásahu musí všichni příslušníci složek IZS absolvovat lékařskou prohlídku u svého závodního lékaře, při které uvedou dobu pobytu v nebezpečné zóně, stupeň ochrany, zdravotní problémy a v případě použití antidot i jejich typ.

5. DISKUSE

Po vyhodnocení vybraných krizových situací v programu TerEx a použití dokumentů obsahujících postupy, kterými jsou základní složky IZS povinny se řídit při řešení vybraných krizových situací uvedených v této práci, lze říci, že složky IZS České republiky, na základě již existující dokumentace IZS, jsou připraveny zajistit bezpečnost a zdraví osob při vzniku MU. Toto tvrzení zároveň potvrzuje hypotézu této bakalářské práce. Přesto se najdou určité body, o kterých se bude v následující části diskutovat, a popřípadě budou navrženy možné způsoby, jak by tento stav bylo možné uvést do lepší podoby.

Problematika IZS je stále se rozvíjející oblast, která je funkčním nástrojem pro řešení MU spojené s prováděním záchranných a likvidačních prací. Jde o systém založený na vzájemné spolupráci jeho složek a koordinovaném postupu při řešení MU. Především zlepšování vzájemné spolupráce složek IZS a stanovení daných postupů je pro konkrétní řešení MU důležité.

U jednotlivých postupů pro MU je důležité, aby byly neustále funkční. Tzn., aby se postupy průběžně aktualizovaly, prověřovaly a přezkoumávaly. V nich se zaměřit na různé činnosti (velení, vyhodnocování, komunikaci, záchranu osob, atd.). Těmito postupy by pak měly být vybaveny všechny složky IZS na místě zásahu.

Součinnostní cvičení složek IZS je jedním z nejúčinnějších nástrojů pro zdokonalování vzájemné spolupráce. Z nasimulovaných situací v této práci je vidět, jaký plošný rozsah mají případné teroristické útoky. Pro součinnostní cvičení složek IZS je tento rozsáhlý prostor dopadů teroristických útoků a za plného provozu města asi nereálný. Přesto by složky měly provádět součinnostní cvičení na tyto případy, a to buď na menším prostoru za provozu města (např. objekty bez rozsáhlého přilehlého území, v našem případě přímo Mercury či vlakové nádraží), anebo kde by součinnostní cvičení rozsáhlý prostor umožňoval (např. objekty a přilehlé území mimo město). Obě zmíněná místa možného součinnostního cvičení mají své přínosy, které mohou ukázat možné mezery v postupech složek IZS. Např. ve městě by byl problém řešení situace za chodu města a na rozsáhlém prostoru zas zvládnutí situace složek na takovém území. Jako

každé součinnostní cvičení, tak i toto má přinést především vzájemnou spolupráci a sladění složek IZS či upravení postupů na danou MU.

U teroristických útoků bojovými chemickými látkami je základním předpokladem ochrany obyvatelstva co nejrychlejší zafungování systému varování obyvatelstva. V rámci IZS funguje v případě hrozící nebo nastalé mimořádné události jednotný systém varování a vyrozumění, který zabezpečuje HZS kraje. Varování je směřováno k obyvatelstvu, které je nebo může být důsledky vzniklé situace dotčeno či ohroženo. Tedy se jedná o varování obyvatelstva v místě MU a v místě, kde se předpokládají účinky MU. Jde především o včasné předání varovné informace (co a kde se děje, jak se zachovat), o reálně hrozící či již vzniklé MU na ochranu obyvatelstva. Systém tvoří vyrozumívací centra (součást OPIS IZS; zařízení zřízené za účelem varování a poskytování tísňových informací u právnických osob nebo podnikajících fyzických osob), telekomunikační sítě (pevné a mobilní sítě, Český rozhlas, Česká televize, lokální rozhlasové stanice, internet), koncové prvky varování (elektrické rotační sirény, elektronické sirény, obecní rozhlas či obdobná zařízení), vozidla IZS (HZS, PČR – vybavená výstražným rozhlasovým zařízením) nebo osobní vyhlášení (příslušníci HZS, SDH obce, PČR, obecní policie, apod.). V případě zrealizovaného teroristického útoku sarinem na dopravně obchodní centrum Mercury či podobné objekty (sportovní haly, kulturní centra, aj.) by i přes tento varovný systém mělo být jedním z prvních úkolů např. velitele zásahu, aby co nejčasněji a jakýmkoliv způsobem zajistil a dostal varovnou a instruktážní informaci k přeživším lidem, kteří zůstali po provedeném teroristickém útoku v objektu a nemají možnost k opuštění místa, aniž by ohrozili své zdravý či život, a pomoc záchranářů nemůže být poskytnuta ihned. Může totiž nastat situace, kdy při provedení teroristického útoku v takto rozsáhlém objektu, který se vyznačuje velkým pohybem lidí během svého provozu, že se při vzniklé panice lidé ukryjí v různých prostorech centra (obchody, WC, apod.). Tito lidé nemusejí mít žádnou možnost k opuštění úkrytu a mohou být také v nastalé situaci odříznuti od veškeré komunikace s okolím a varovné informace zajišťované varovným systémem se nemusejí dostat do prostor úkrytů lidí v objektu anebo by určitý způsob v systému varování byl příliš opožděný. Varovná informace přeživším lidem, kteří zůstali po provedeném teroristickém

útoku ukryti v objektu, by měla obsahovat: co se stalo, jaké nebezpečí a následky hrozí, nepokoušet se vycházet z momentálního úkrytu do příchodu záchranářů, jaká učinit opatření k zajištění úkrytu (např. ucpání mezer u dveří) a především jak se mají před vzniklým nebezpečím sami chránit, tzn. využití všech momentálně dostupných prostředků potřebných k provedení individuální improvizované ochrany (zakrýt celý povrch těla a pokud možno v několika vrstvách, vše co nejlépe utěsnit, dát zvýšenou pozornost na ochranu dýchacích cest). Jde především o to, aby nejvíce ohrožení lidé dostali informace co nejdříve a dočkali se pomoci záchranářů. Pokud se velitel zásahu bude zabývat činností, aby jakýmkoliv způsobem a co nejčasněji zajistil a dostal varovnou a instruktážní informaci k přeživším lidem, kteří zůstali po provedeném teroristickém útoku v objektu, lze považovat tento postup v dané situaci a k momentálně dostupným existujícím postupům jako postup nestandardní.

Jedním z předběžných opatření u rozsáhlých objektů, kde by mohl být předpoklad, že se můžou stát terčem teroristického útoku a před spuštěním systému varování a vyrozumění po teroristickém útoku, by mělo být seznámení provozovatelů a všech zaměstnanců s problematikou teroristických útoků. Především s opatřeními a postupy, která mohou provést ke své ochraně či k ochraně jiných osob po provedeném teroristickém útoku. To může přinést lepší a rychlejší postup složek IZS při provádění svých činností.

Informace jsou jedny z nejdůležitějších údajů potřebných pro řešení MU. Mít správnou informaci na správném místě a ve správném okamžiku je důležité pro kvalitní a efektivní rozhodnutí. Nejlépe informován by měl být především velitel zásahu, který rozhoduje přímo na místě MU. Jedna z možností získání informací důležitých pro řešení MU je využití moderních informačních a komunikačních technologií. V práci je v našem případě využito programu TerEx, který je určen pro rychlý odhad následků havárií a teroristických nebo vojenských útoků. Pro složky IZS se nabízí celá řada dalších softwarových nástrojů zaměřených na MU. Mezi další softwarové nástroje patří např. ALOHA, CBRN Alert, CBRNE Response, EOD Frontline, EODNET, Emergency Office, NBC-Analysis, NBC Warning, Riskant). Velitel zásahu by měl být proto vybaven jakýmkoliv softwarovým nástrojem na rychlé určení dopadů MU buď přímo na

místě MU, anebo by jím měla být vybavena některá složka IZS (nejlépe HZS kraje), která bude ihned předávat zjištěné informace veliteli zásahu.

V práci jsou nasimulovány dvě vybrané MU a na obě by se použila jedna typová činnost složek IZS. Obě MU se ale od sebe výrazně liší především způsobem použití, druhem použitého ničivého prostředku, typem a závažností poranění, prvotním řešením zasahujících složek IZS (např. vymezení prostoru či zón u MU, u jedné vybrané MU se bude provádět dekontaminace a u druhé nebude, jiné postupy velitele zásahu či složek IZS na vybrané MU, apod.). Vzhledem k závažnosti vybraných typů MU by měla být vytvořena pro každý typ MU samostatná typová činnost. Přinejmenším by měla být vytvořena alespoň samostatná typová činnost na MU za přítomnosti chemické látky. Určité postupy mohou být převzaty z typové činnosti složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí. Dále by měla být řádně rozepsána různá specifika týkající se chemických látek. Vytvořením samostatné typové činnosti na MU za přítomnosti chemické látky by se dosáhlo především lepší přehlednosti, snadnější a rychlejší orientace v typové činnosti na daný druh MU. Zároveň by se dosáhlo rychlejšího rozhodování na případnou MU podle předepsaných postupů, které by byly uvedeny v navrhované typové činnosti na MU za přítomnosti chemické látky.

Postupy uvedené v typových činnostech základních složek IZS při společném zásahu vycházejí z povinností a úkolů jednotlivých složek IZS. Tyto povinnosti a úkoly základních složek IZS jsou upraveny zákonem kromě ZZS. U ZZS byla vydána pouze vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 434/1992 Sb., která není v současné době, pro fungování IZS, zcela dostačující. Její právní úprava v podobě zákona, by určitě vedla k dalšímu upřesnění a doladění postupů ZZS.

Jedním z dílčích bodů bylo zjistit, zda dostupné materiály a postupy, kterými jsou základní složky IZS Jihočeského kraje povinny se řídit při řešení krizových situací, se dají použít ve vybraných krizových situacích, aniž by se použilo nestandardního postupu. Standardní postupy z dostupných materiálů jsou zcela jednoznačně použitelné, neboť byly vytvářeny na základě teorie a zkušeností z MU, které se staly či byly nějak podobné, nebo z poznatků zjištěných při cvičení na požadované MU. Nyní se nám může

zdát, že daný postup je správný a dostatečný, ale vlastní použití nestandardního postupu se může vyskytnout až při samotném reálném řešení dané MU. Pokud by měl být použit nestandardní postup, tak ten by neměl zvyšovat pravděpodobnost ohrožení života a zdraví osob.

6. ZÁVĚR

Mimořádné události jsou se světem spjaty den co den. K jejich řešení jsou zpracovávány specifické postupy na dané situace. V současné době se staly další nedílnou přítěží lidstva teroristické útoky. Při dokončování této práce se zrovna ve světě jeden teroristický útok podobného charakteru, jaké byly zde nasimulovány, stal (29. března 2010, Moskva, ranní dopravní špička, dvě místa činu – stanice metra, výbušnina). Záchrané složky musely okamžitě konat dle předepsaných postupů, aby co nejvíce zmírnily následky teroristického útoku.

Postupy na případné hrozby mají složky IZS připraveny. Nemůžeme s jistotou říci, že vytvořené postupy budou ve všech směrech stoprocentně účinné na danou situaci, neboť s řešením takové situace, jako je akt podobný teroristickým útokům ve světě, jsme se ještě v naší republice nesetkali. Až jejich vlastní použití při případném zrealizování teroristického útoku bude tou pravou prověrkou jejich účinnosti. Touto cestou by ovšem nikdo z nás nechtěl zjišťovat účinnost vytvořených postupů. Proto je třeba neustále se připravovat na možné hrozby, které nás mohou ohrozit. Analýzy konkrétních MU, provádění součinnostních cvičení, zvyšování dovedností a znalostí příslušníků složek IZS a jiné možnosti příprav mají posloužit ke zdokonalování jednotlivých postupů na případné teroristické útoky či jiné MU.

Výsledky této práce mohou být využity k doplnění a rozšíření postupů uvedených v typových činnostech složek IZS, které jsou vodítkem pro řešení vzniklých krizových situací. Dále může práce dát podnět k případnému vytvoření nové typové činnosti složek IZS zaměřenou na konkrétní situaci, jakou je teroristický útok chemickou látkou.

Případné použití nestandardního postupu nemá být překážkou při řešení MU, ale má směřovat k jejímu lepšímu zvládnutí. Tzn., že by mělo být užití nestandardního postupu při nepředpokládané situaci u MU v našem zájmu, neboť umožní její efektivní řešení. Někdy je proto lepší postupovat nestandardně než postupovat dle předepsaných standardů a ztratit např. lidský život.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura:

- (1) BRZYBOHATÝ, Marian. *Současné vývojové trendy terorismu a vybrané pedagogické problémy výcviku speciálních jednotek*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. 101 s. ISBN 80-7251-073-8.
- (2) BYRNES, Mark E.; KING, David A.; TIerno JR., Philip M. *Nuclear, chemical, and biological terrorism : emergency response and public protection*. New York : Lewis Publishers, c2003. 173 s. ISBN 1-56670-651-3.
- (3) DANČÁK, Břetislav (ed.). *Perspektivy západní civilizace a pět let globálního terorismu : sborník z konference*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. 119 s. Sborníky. ISBN 80-210-4003-3.
- (4) DAVID, Vladislav; MALACKA, Michal. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. 143 s. ISBN 80-7201-524-9.
- (5) HOBSBAWM, Eric. *Globalizace, demokracie a terorismus*. Pavel Pšejja. první. Praha: Academia, 2009. 134 s. ISBN 978-80-200-1725-3.
- (6) HON, Zdeňek. *Připravenost integrovaného záchranného systému České republiky při teroristickém zneužití nervově paralytických látek*. České Budějovice, 2007. 125 s. Diplomová práce. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta.
- (7) HRAZDÍRA, Ivo; KOLLÁR, Milan. *Policejní pyrotechnika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. 205 s. ISBN 80-86898-87-3.
- (8) MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. 1. vydání. Brno: Centrum strategických studií, 2005. 476 s. ISBN 80-903333-8-9.

- (9) MATOUŠEK, Jiří; LINHART, Petr . *CBRN : chemické zbraně*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. 151 s. ISBN 80-86634-71-X.
- (10) MIKA, Otakar J. *Současný terorismus*. Vydání 1. Praha: Existencialia, Triton, 2003. 92 s. ISBN 80-7254-409-8.
- (11) MIKA, Otakar; PATOČKA, Jiří. *Ochrana před chemickým terorismem*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2007. 106 s. ISBN 978-80-7040-934-3.
- (12) MIKA, Otakar J.; NEKLAPILOVÁ, Vlasta. Terorismus, aktuální hrozba současnosti. *112 : odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2007, ročník VI, číslo 4, s. 21. Dostupný také z WWW: <http://www.hzscr.cz/soubory/casopis_112_rok_2007.pdf>. ISSN 1213-7057.
- (13) NAVRÁTIL, Leoš. *Ochrana obyvatelstva : (doplňkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu "Krizové řízení zaměřené pro potřeby zdravotnictví")*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2006. 62 s. ISBN 80-7040-880-4.
- (14) OKUMURA, T. et al. *The Tokyo subway sarin attack : disaster mnagement, Part 1: Community emergency response*. United States : Academic Emergency Medicine, 1998. s. 613-617. Roč. 5 Dostupné z WWW: <<http://www.unbr.cz/Data/files/pdf/SARIN.pdf>>. ISBN 1069-6563.
- (15) OKUMURA, T; NINOMIYA, N; OHTA, M. *The chemical disaster response system in Japan*. United States : Prehospital and Disaster Medicine, 2003. s.

189-192. Roč. 18, č. 3. Dostupné z WWW:
<<http://www.unbr.cz/Data/files/pdf/Japonsko-chem.pdf>>. ISBN 1049-023X.

- (16) PANOCHA, Václav. *Integrovaný záchranný systém (IZS) v České republice : skripta určená studentům sociálně-právních akademií a ostatních středních škol s předměty obdobného zaměření*. První. Praha: Armex, Trivis, 1997. 92 s. ISBN 80-902283-0-5.
- (17) PRYMULA, Roman, et al. *Biologický a chemický terorismus : informace pro každého*. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2002. 150 s. ISBN 80-247-0288-6.
- (18) ŘIHÁČKOVÁ, Věra (ed.). *Boj proti terorismu: globální výzva 21. století*. Praha: EUROPEUM, 2006. 82 s. Dostupné z WWW:
<<http://www.europeum.org/doc/pdf/856.pdf>>. ISBN 80-86993-03-5.
- (19) SLABOTINSKÝ, Jiří; BRÁDKA, Stanislav. *Ochrana osob při chemickém a biologickém nebezpečí*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2006. 109 s. ISBN 80-86634-93-0.
- (20) SVOZILOVÁ, Jana. *Možnosti zneužití chemických otravných látek proti civilnímu obyvatelstvu*. České Budějovice, 2007. 62 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta.
- (21) ŠENOVSKÝ, Michail; ADAMEC, Vilém; HANUŠKA, Zdeněk. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. 157 s. ISBN 978-80-7385-007-4.
- (22) ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu : islamisté a jejich tajná síť*. Praha: Euromedia, 2003. 270 s. ISBN 80-249-0162-5.

- (23) *Uživatelský manuál TerEx : Software pro rychlý odhad následku havárií a teroristických útoku, verze 2.9.* Praha: T-SOFT, 2007. 49 s.
- (24) ZEMAN, Miloš; MIKA, Otakar J. *Integrovaný záchranný systém.* Brno: Vysoké učení technické, Fakulta chemická, 2007. 51 s. ISBN 978-80-214-3448-6.

Legislativa:

- (25) Česko. Zákon č. 133 ze dne 17. prosince 1985 o požární ochraně. In *Sbírka zákonů, Česká republika.* 1985, 34, s. 674-691. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1985/sb34-85.pdf>>.
- (26) Česko. Zákon č. 238 ze dne 28. června 2000 o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika.* 2000, 73, s. 3454-3460. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb073-00.pdf>>. ISSN 1211-1244.
- (27) Česko. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika.* 2000, 73, s. 3461-3474. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb073-00.pdf>>. ISSN 1211-1244.
- (28) Česko. Zákon č. 240 ze dne 28. června 2000 o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In *Sbírka zákonů, Česká republika.* 2000, 73, s. 3475-3487. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb073-00.pdf>>. ISSN 1211-1244.

- (29) Česko. Zákon č. 273 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, 91, s. 4086-4116. Dostupný také z WWW: <http://www.mvcr.cz/clanek/sbirka-zakonu-stejnopisy-sbirky-zakonu.aspx>. ISSN 1211-1244.
- (30) Česko. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247 ze dne 22. června 2001 o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, 95, s. 5490-5506. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb095-01.pdf>. ISSN 1211-1244.
- (31) Česko. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328 ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, 127, s. 7447-7464. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2001/sb127-01.pdf>. ISSN 1211-1244.
- (32) Česko. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380 ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2002, 133, s. 7730-7746. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2002/sb133-02.pdf>.
- (33) Česko. Vyhláška Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 434 ze dne 28. července 1992 o zdravotnické záchranné službě. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, 86, s. 2466-2470. Dostupný také z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1992/sb086-92.pdf>. ISSN 1211-1244.
- (34) STČ - 09/IZS. *Katalogový soubor, typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí*. [Praha] : MV-

generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008. 40 s. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>>.

- (35) *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení a plánování obrany státu*. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2009. 65 s. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-statu.aspx>>.

Internetové odkazy:

- (36) BOLLING, R, et al. *KAMEDO Report 90 : Terrorist attacks in Madrid, Spain, 2004* [online]. United States : Prehospital and Disaster Medicine, 2007 [cit. 2010-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.unbr.cz/Data/files/pdf/Madrid%20KAMEDO.pdf>>.
- (37) *Bezpečnostní informační služba* [online]. 30. 11. 2009 [cit. 2010-02-03]. Raketový útok na Svobodnou Evropu nevyšel. Dostupné z WWW: <<http://www.bis.cz/n/2009-11-30-raketovy-utok-na-svobodnou-evropu-nevyšel.html>>.
- (38) CEBALLOS, Gutierrez de, et al. *11 March 2004 : The terrorist bomb explosions in Madrid, Spain* [online]. [s.l.] : Critical Care, 2005 [cit. 2010-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.unbr.cz/Data/files/pdf/Madrid-deCeba.pdf>>.
- (39) DOSTÁL, Filip. *Integrovaný záchranný systém z pohledu práva* [online]. Kladno : Masarykova univerzita, 2007. 75 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta . Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/134447/pravf_b/Osнова_bakalarky_final.pdf?lang=en>.
- (40) *Explosia* [online]. 27. 4. 2006 [cit. 2010-02-07]. Stručná historie plastické trhavy Semtex. Dostupné z WWW: <<http://www.explosia.cz/?show=semtex>>.

- (41) *Hasiči - o požární ochraně, krizovém řízení, civilním nouzovém plánování, ochraně obyvatel a integrovaném záchranném systému/archiv stránek mvcr.cz, červen 2008* [online]. c2005, 2. března 2010 [cit. 2010-02-02]. Integrovaný záchranný systém. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/hasici/faq/izs_hasici.html>.
- (42) *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. c2010, Aktualizace 26. 6. 2009 [cit. 2010-01-22]. Integrovaný záchranný systém. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranny-system.aspx>>.
- (43) *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. c2010, 2. března 2010 [cit. 2010-02-02]. Dokumentace IZS. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>>.
- (44) *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 4. prosince 2006, 30. listopadu 2007 [cit. 2010-03-05]. Bojový řád jednotek požární ochrany - v dokumentech. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/hasici/izs/bojrad/ml_s11.pdf>.
- (45) HINES, Stephen, et al. Bombs under London. překlad: V. Neklapilová. *Urgentní medicína : Časopis pro neodkladnou lékařskou péči* [online]. 2005, roč. 8, 3, [cit. 2010-03-11]. s. 4-6. Dostupný z WWW: <http://www.mediprax.cz/um/casopisy/UM_2005_03.pdf>. ISSN 1212-1924.
- (46) *IDNES.cz* [online]. 5. listopadu 2009 [cit. 2010-03-11]. Čeští neonacisté chystali teror, cvičili se na něj ve zvláštních kempech. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/cesti-neonaciste-chystali-teror-cvicili-se-na-nej-ve-zvlastnich-kempech-1n5-/domaci.asp?c=A091104_215022_domaci_vel>.

- (47) KUCHYŇOVÁ, Zdeňka. *Radio Praha* [online]. 06-11-2009 [cit. 2010-03-11]. Extremistická organizace na jihu Čech údajně chystala teroristické útoky. Dostupné z WWW: <<http://www.radio.cz/cz/clanek/121964>>.
- (48) MIKA, Otakar; NEKLAPILOVÁ, Vlasta. *Japonsko* [online]. 31. března 2004 [cit. 2010-02-11]. Sarinový útok v tokijském metru - případová studie . Dostupné z WWW: <http://www.japonsko.tnet.cz/clanek_sarin.htm>.
- (49) *Ministerstvo obrany* [online]. c2009 [cit. 2010-03-03]. Historie zahraničních misí. Dostupné z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=3699>>.
- (50) *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. c2010 [cit. 2010-03-11]. Terorismus. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/rady-a-sluzby-dokumenty-terorismus.aspx>>.
- (51) *Mercury centrum České Budějovice* [online]. c2008 [cit. 2010-03-22]. Mapa centra. Dostupné z WWW: <<http://dopravne-obchodni-centrum.mercurycentrum.cz/autobusove-nadrazi-obchodni-centrum.php?mapa-centra/>>.
- (52) Metoda In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 12. 1. 2005, 13. 1. 2009 [cit. 2010-01-11]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Metoda>>.
- (53) *Novinky.cz* [online]. 29. listopadu 2009, [cit. 2010-02-03]. Saddám Husajn chystal teroristický útok v Praze. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/185620-saddam-husajn-chystal-teroristicky-utok-v-praze.html>>.

- (54) Proces In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 4. 2. 2005, 19. 2. 2010 [cit. 2010-01-11]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Proces>>.
- (55) *Project-X vs. Detonator* [online]. c2001, 17. února 2010 [cit. 2010-02-02]. Semtexy 1A a H. Dostupné z WWW: <<http://www.jergym.hiedu.cz/~canovm/vybusnin/PXD/cl/semtex.htm>>.
- (56) Sarin In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 9. 2007, 23. 8. 2009 [cit. 2010-02-07]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sarin>>.
- (57) Semtex In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25. 2. 2006, 21. února 2010 [cit. 2010-02-07]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Semtex>>.
- (58) Standard In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 6. 4. 2006, 11. 9. 2009 [cit. 2010-01-11]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Standard>>.
- (59) *Zpravodajství (Český rozhlas)* [online]. 6. 11. 2009 [cit. 2010-03-03]. Odborník na terorismus: White Justice je zatím spíše amatérská, ale nebezpečná organizace. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/spolecnost/_zprava/654911>.
- (60) *Zpravodajství (Český rozhlas)* [online]. 29. 11. 2009 [cit. 2010-03-03]. Saddám Hussajn plánoval útok na Svobodnou Evropu v Praze. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/spolecnost/_zprava/663949>.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Nestandardní postup

Integrovaný záchranný systém

Typová činnost

Terorismus

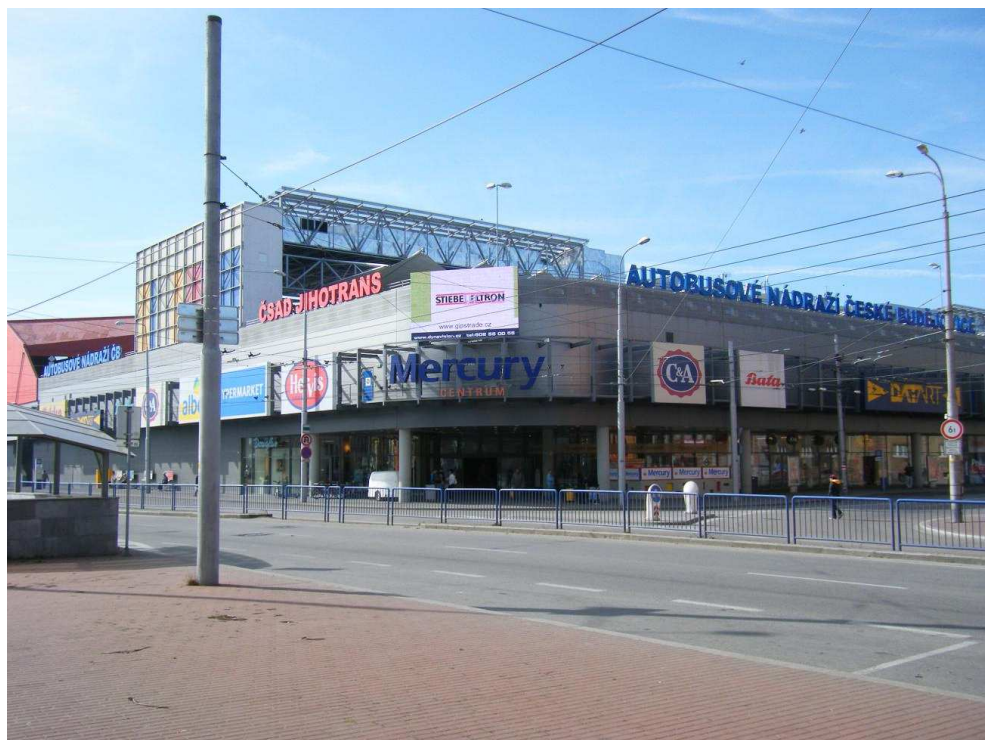
TerEx

9. PŘÍLOHY

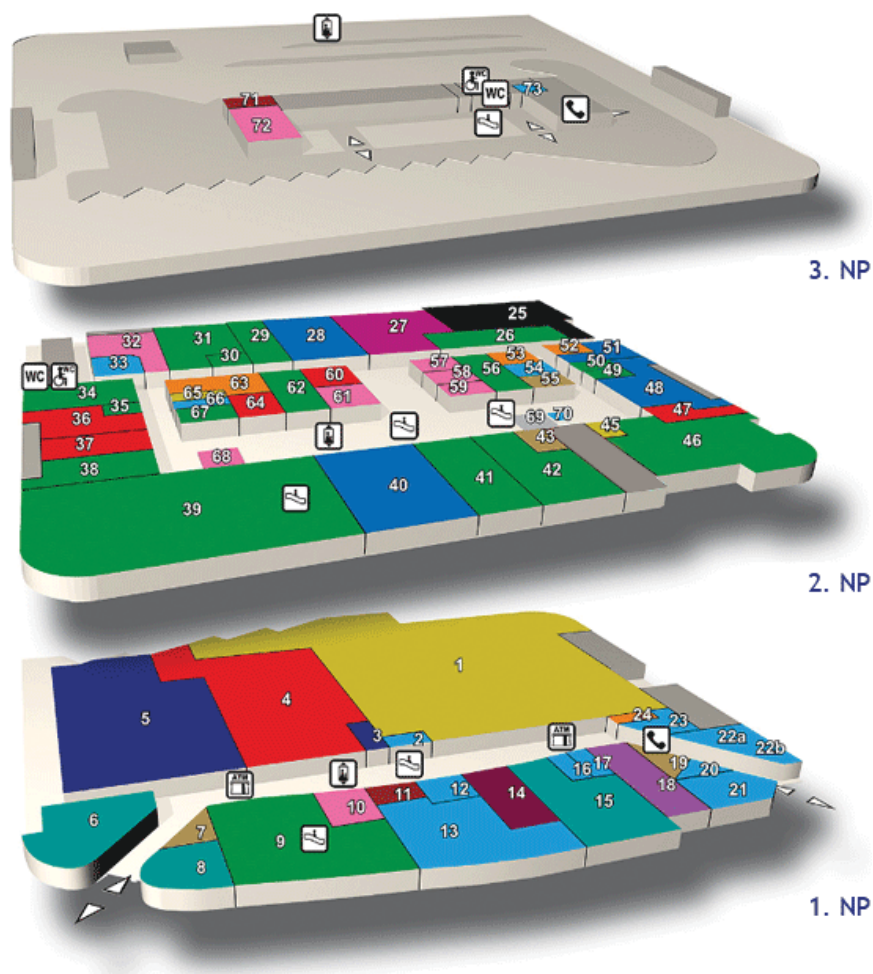

Obrázek 5. Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí.

Fotografie míst možných teroristických útoků:

Obrázek 6. Dopravně obchodní centrum Mercury v Českých Budějovicích

Obrázek 7. Plán nadzemních podlaží dopravně obchodního centra Mercury (50)

Obrázek 8. Vlakové nádraží v Českých Budějovicích

Obrázek 9. Náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích

Obrázek 10. Satelitní snímky – dopravně obchodní centrum Mercury, vlakové nádraží a náměstí Přemysla Otakara II. v Českých Budějovicích